

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Petr Kroupa

**Monistická organizační struktura české akciové
společnosti po rekodifikaci soukromého práva**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Stanislava Černá CSc.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce: Březen 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne.....

.....

Petr Kroupa

Poděkování

Na tomto místě si dovoluji poděkovat vedoucí mé diplomové práce, paní prof. JUDr. Stanislavě Černé CSc., za odborné vedení, cenné rady a připomínky při zpracování této práce. V neposlední řadě děkuji své rodině za podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Správa akciové společnosti.....	3
1.1 Vlastnické struktury akciových společností.....	4
1.2 Prameny corporate governance.....	5
1.3 Systém řízení obchodní korporace.....	6
1.4 Rozdělení funkcí v obchodní korporaci.....	7
2. Modely vnitřní organizace akciové společnosti.....	9
2.1 Dualistický model.....	9
2.2 Monistický model.....	10
2.2.1 Angloamerický monistický systém.....	11
2.2.2 Francouzský monistický systém.....	11
2.2.3 Monistický systém v právu evropské unie.....	12
3. Právní úprava monistického systému v ZOK.....	14
3.1 Pojmové vymezení monistického systému.....	14
3.2 Konstrukce právní úpravy monistického systému.....	15
3.2.1 Formulace odkazů na dualistické orgány.....	17
3.3 Kogentnost úpravy organizace společnosti.....	18
3.3.1 Pravidlo k určení kogentosti v § 1 odst. 2 OZ.....	18
3.3.2 Statusové otázky a veřejný pořádek.....	20
3.4 Volba systému vnitřní struktury.....	21
3.4.1 Vliv změny organizační struktury na stávající orgány společnosti.....	23
4. Organizace monistické akciové společnosti a její varianty.....	24
5. Správní rada.....	26
5.1 Ustavování správní rady.....	26
5.1.1 Volba členů správní rady a možnost kodeterminace.....	26
5.1.2 Volba předsedy správní rady.....	29
6. Vymezení působnosti správní rady.....	30
6.1 Kompetenční konflikt správní rady a statutárního ředitele.....	31
6.1.1 Působnost správní rady a statutárního ředitele dle odkazů v § 456 ZOK.....	31
6.1.2 Zbytková působnost správní rady.....	33
6.2 Obchodní vedení.....	35
6.2.1 Pojem základní zaměření obchodního vedení.....	36

6.2.2	Obchodní vedení při užším výkladu § 460 odst. 2 ZOK	36
6.2.3	Obchodní vedení při širším výkladu § 460 odst. 2 ZOK	37
6.2.4	Závěr k obchodnímu vedení	39
6.3	Jednání za společnost	40
6.3.1	Zástupčí oprávnění při užším výkladu § 460 odst. 2 ZOK	40
6.3.2	Zástupčí oprávnění při širším výkladu § 460 odst. 2 ZOK	41
6.3.3	Závěr k zástupčímu oprávnění	42
6.4	Kontrolní působnost	43
6.4.1	Rozsah kontrolní působnosti	44
6.4.2	Omezení kontrolní působnosti kolektivní povahou správní rady	44
6.4.3	Vztah kontrolních působností správní rady a jejího předsedy	45
6.5	Jiná vnitřní působnost	47
6.5.1	Svolávání valné hromady	48
7.	Statutární ředitel	49
7.1	Mnohost statutárních ředitelů	50
7.2	Volba statutárního ředitele	51
8.	Praktické zkušenosti s monistickou strukturou v ČR	53
8.1	Evropské monistické akciové společnosti	53
8.2	České monistické akciové společnosti	55
	Závěr	58
	Seznam zkratk	62
	Seznam použité literatury a dalších pramenů	63
	Odborné monografie, komentáře a sborníky	63
	Odborné články	65
	Elektronické zdroje	67
	Právní předpisy a judikatura	68
	Další zdroje	69
	Abstrakt	70
	Resumé v anglickém jazyce	71
	Název práce v anglickém jazyce	72
	Klíčová slova	72
	Key words	72

Úvod

V rámci rekodifikace soukromého práva v České republice došlo k řadě významných změn a ani oblast správy a řízení obchodních korporací není v tomto ohledu výjimkou. Český právní řád se s účinností od 1. 1. 2014 připojil k evropskému trendu a opustil zásadu výlučnosti jednoho modelu organizační struktury akciové společnosti. Zákon o obchodních korporacích tak nově zavádí opci vnitřní struktury řízení. Vedle v tuzemsku tradičního dualistického systému s představenstvem a dozorčí radou se české podnikatelské praxi nabízí alternativa v podobě monistického systému, jenž slaví zejména v angloamerickém korporátním prostředí výrazné hospodářské úspěchy. Monistický systém však není pro český právní řád úplnou novinkou. Tato forma organizace byla na našem území zavedena v rámci úpravy evropské společnosti již v roce 2004, ovšem výlučně pro tuto nadnárodní formu akciové společnosti. Českým akciovým společnostem otevírá cestu k monistickému systému 10 let poté nový zákon o obchodních korporacích.

Zavedení opce organizační struktury je odbornou veřejností i podnikatelskou praxí obecně oceňováno. To však neplatí pro samotné legislativní provedení. Zákonodárcovým úmyslem bylo vyhnout se zbytečnému opakování a kazuistické rigidní úpravě, jež byla vlastní úpravě akciové společnosti v obchodním zákoníku. Předložená úprava monistického systému v zákoně o obchodních korporacích je však příliš stručná a kusá. To se zákonodárce snaží kompenzovat zavedením generálních funkčních odkazů na úpravu orgánů dualistické akciové společnosti. Zvolená konstrukce způsobuje řadu výkladových problémů, neboť orgány v dualistickém a v monistickém systému se principiálně odlišují. Původ výkladových těžkostí však nutno hledat již v samotné zákonodárcem zvolené koncepci „monismu“ se dvěma obligatorně vytvářenými orgány s vlastní působností - správní radou a statutárním ředitelem. Česká úprava se zásadním způsobem odklání od koncepce monismu, jak je vnímán v právních řádech s tradičním monistickým systémem i v unijním právu, to znamená se správní radou jako vedle valné hromady jediným obligatorním orgánem. Český „dualistický monismus“ způsobuje řadu kompetenčních konfliktů a interpretačních sporů, kterým se bylo možno vyvarovat, kdyby se zákonodárce přidržel osvědčených zahraničních předloh.

Právní úprava monistického systému v zákoně o obchodních korporacích však má i své kladné stránky. Bezesporu největším přínosem pro podnikatelskou praxi je možnost vytvoření monistické akciové společnosti řízené jedinou fyzickou osobou prostřednictvím kumulace funkcí.

Zatímco vlastní úprava monistického systému v zákoně o obchodních korporacích čítá všeho všudy osm paragrafů, jejich alespoň přibližný výklad si již vyžádal poměrně rozsáhlý prostor v komentářích a další odborné literatuře. Vzhledem ke značnému rozsahu problematiky se tato práce omezuje na nejvýraznější výkladové problémy úpravy spojené zejména s ustavováním orgánů akciové společnosti s monistickou strukturou, vymezením jejich působnosti a vztahů mezi nimi. Cílem práce je identifikace základních výkladových problémů, shrnutí možných variant jejich výkladu a následné předložení konkrétních řešení.

V úvodu se práce věnuje obecným otázkám správy a řízení obchodní korporace (corporate governance), jejímž klíčovým nástrojem je úprava vnitřní organizační struktury. Po tomto teoretickém základu práce v další části věnuje rámcovému představení obou modelů organizační struktury akciové společnosti a podává základní komparaci vybraných zahraničních monistických systémů a unijní úpravy monistické organizace evropské společnosti. V následující části se práce zabývá právní úpravou monistického systému v zákoně o obchodních korporacích. Blíže se zde rozebírá zákonná definice monistického systému, funkční odkazy na orgány dualistické akciové společnosti a otázka kogentnosti právní úpravy organizace společnosti. Kapitulu uzavírá problematika provedení opce organizační struktury a její případné důsledky na stávající orgány společnosti. Další kapitola popisuje možné varianty složení orgánů v monistické akciové společnosti. Na to navazuje stěžejní část práce, ve které jsou podrobně popisovány oba správní orgány monistického systému. Podstatnou část přitom zabírá vymezení působnosti správní rady. Na něm je totiž rozhodujícím způsobem závislé určení působnosti statutárního ředitele. Výklad v následující kapitole o statutárním řediteli se proto omezuje na zbylé výkladové otázky. Zvažuje se zde možnost zavedení více ředitelů a otázka volby statutárního ředitele. V samotném závěru předkládá práce analýzu dosavadního vývoje praktického využívání monistické organizace českou korporátní praxí od jejího zavedení, včetně komparace s vývojem ve vybraných zahraničních úpravách, které zavedli opci vnitřní organizace dříve.

1. Správa akciové společnosti

Vnitřní organizační struktura obchodní korporace je klíčovým nástrojem její správy a řízení, neboť vymezení jednotlivých orgánů a rozdělení působnosti mezi ně má bezprostřední vliv na způsob řízení a kontroly v dané korporaci. Problematika organizace společnosti je proto nedílnou součástí corporate governance.¹ Ačkoliv je tento pojem v praxi běžně používán, neexistuje jeho jednotná obecně uznávaná definice.² Významným dokumentem však v tomto ohledu je tzv. Cadburyho zpráva o stavu corporate governance ve Velké Británii z roku 1992, kde je tento pojem vymezen jako „*system, jakým je společnost řízena a kontrolována.*“³ V mezinárodní oblasti je pak klíčový dokument OECD z roku 2004 nazvaný Principy corporate governance, jenž tento pojem definuje jako „*soubor vztahů mezi managementem společnosti, jejím správním orgánem, společníky a jinými zainteresovanými osobami.*“⁴ Dalo by se říct, že hlavním cílem corporate governance je nalezení určité rovnováhy mezi zájmy všech zainteresovaných stran (tzv. *stakeholders*)⁵ svázaných tím či oním způsobem s obchodní korporací.⁶

Problém corporate governance vzniká až ve chvíli, kdy se ve společnosti objevuje více osob s odlišnými zájmy. K tomu historicky dochází v důsledku profesionalizace řízení obchodní korporace a tzv. oddělení vlastnictví od řízení, tedy okamžikem, kdy vlastník (společník), který je zároveň řídící osobou, předá řízení společnosti do rukou profesionálních manažerů.⁷ U nich však reálně vzniká riziko, že upřednostní zájmy své či svých blízkých před zájmem společnosti, resp. jejich

---

¹ Z důvodu chybějící jednotné definice není sjednocen ani překlad pojmu do českého jazyka. V praxi se používá pojem v originále. Stejným způsobem jej používá i tato práce.

² K tomu blíže srov. MALÝ, M., THEODOR, M., PEKLO, J. *Řízení a správa společností (corporate governance)*. Praha: Oeconomica, 2002, s. 7-9.

³ Comparative Study Of Corporate Governance Codes Relevant to the European Union And Its Member States [online]. Weil, Gotschal & Manges LLP, 2002, s. 28 [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/corpgov/corp-gov-codes-rpt-part1_en.pdf.

⁴ Principles of Corporate Governance [online]. OECD, 2004, s. 11 [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/32/18/31557724.pdf>.

⁵ Tento pojem zahrnuje velký počet stran, které mají zájem na fungování společnosti a které svým specifickým způsobem přispívají k jejímu úspěchu. Patří sem kromě akcionářů a manažerů také její zaměstnanci, věřitelé, dodavatelé, zákazníci, potencionální investoři, členové místní komunity, široká veřejnost nebo orgány místní správy a samosprávy. – srov. Kodex správy a řízení společností založený na Principech OECD (2004) [online]. Praha: Komise pro cenné papíry, 2004, s. 19 [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2004_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-2004-KCP.pdf.

⁶ ČERNÁ, S. Úvod ke kolektivní monografii. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 11.

⁷ MALÝ, M., THEODOR, M., PEKLO, J. op. cit., s. 10.

společníků, jako ekonomických vlastníků⁸, a dalších zainteresovaných osob. Správné a efektivní nastavení corporate governance, zejména vnitřní organizační struktury společnosti, je výhodné nejen pro všechny zainteresované osoby, ale je také základním předpokladem k úspěšnému podnikání společnosti, její konkurenceschopnosti a celkové prosperitě.

1.1 Vlastnické struktury akciových společností

Řízení a správa společnosti je zásadním způsobem ovlivňována její akcionářskou strukturou a způsobem jakým akcionáři uplatňují svá informační a kontrolní práva.⁹ Platí totiž, že čím je stratifikace vlastnické struktury korporace větší, tím dochází k výraznějšímu oddělení vlastnictví od řízení a tedy většímu napětí mezi zájmy osob ve společnosti, což vede k nutnosti podrobnější a širší úpravy pravidel corporate governance.¹⁰ Dle akcionářské struktury lze korporální vlastnické systémy dělit na systémy s rozptýlenou a koncentrovanou vlastnickou strukturou.¹¹

S rozptýlenou akcionářskou strukturou je spojeno výrazné oddělení vlastnictví od řízení.¹² V těchto společnostech existuje velký počet drobných akcionářů, kteří jsou však pouze pasivními investory bez zájmu podílet se na řízení a kontrole společnosti. Usilují zásadně o maximální zhodnocení své investice. Náklady spojené s kontrolní činností demotivují akcionáře od jejího výkonu. Dochází ke značnému osamostatnění řídicích orgánů od akcionářské kontroly.¹³

K méně výraznému oddělení dochází u společností, kde figurují většinoví akcionáři nebo osoby s rozhodujícím balíkem akcií. Jsou totiž na rozdíl od drobných akcionářů výrazně motivováni k aktivní účasti na řízení a kontrole společnosti a do

---

⁸ V ekonomické teorii se tento konflikt označuje jako problém pána a správce (principal-agent problem) nebo problém zastoupení. – srov. HOLMAN, R. *Ekonomie*. 4. aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 367-370.

⁹ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl. Praha: ASPI, 2006, s. 268.

¹⁰ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010, s. 73.

¹¹ Rozptýlená akcionářská struktura dominuje především v USA a ve Velké Británii, zatímco akciové společnosti s koncentrovaným vlastnictvím jsou charakteristické pro kontinentální Evropu, zejména pro Německo, ale i pro Francii, Itálii či Skandinávii. – srov. BORKOVEC, A. *Akciová společnost a rozptýlené vlastnictví*. Praha: Leges, 2013, s. 72.

¹² *ibid.*, s. 71.

¹³ ČERNÁ, S. *op. cit.*, s. 268.

řídících i kontrolních orgánů dosazují své zástupce, jejichž setrvání ve funkci závisí na vůli většinového akcionáře.¹⁴

Vlastnická struktura českých akciových společností byla historicky výrazně ovlivněna tzv. kupónovou privatizací z 90. let minulého století.¹⁵ Jejím výsledkem byl vznik koncentrovaných vlastnických struktur s jediným akcionářem nebo s většinovým akcionářem a množstvím minoritních akcionářů. Ke zvýšení koncentrace přispělo také zavedení tzv. *squeeze-outu* v obchodním zákoníku¹⁶, podle něhož došlo k vynucenému výkupu akcií minoritních akcionářů většinovým akcionářem s alespoň 90% podílem. Lze proto obecně konstatovat, že české akciové společnosti jsou v současnosti vystavěny na vysokém stupni koncentrace a jsou nekótované.¹⁷ Mají zásadně buď jediného, nebo alespoň většinového akcionáře, případně skupinu akcionářů. K oddělení vlastnictví od řízení tak prakticky nedochází, neboť majoritním vlastníkem dosazení členové řídicího orgánu jsou zpravidla jen jeho „*prodlouženou rukou*“.¹⁸

To však neznamená, že se těchto akciových společností pravidla corporate governance netýkají. Pokud je vlastník zároveň řídicí osobou, nevzniká logicky konflikt zájmů společníka a manažera, avšak stále zde zůstává potřeba chránit zájmy jiných zainteresovaných osob, zejména věřitelů.¹⁹

1.2 Prameny corporate governance

Pravidla corporate governance jsou jednak zakotvena přímo v právních předpisech, jejichž dodržování je zajištěno státním donucením (tzv. *hard law*), velké množství pravidel, zejména pro veřejné akciové společnosti, však vzniká také na základě samoregulace. Jde o doporučení nejlepších praktik, která nalezneme v kodexech corporate governance (tzv. *soft law*). Tato doporučení jsou dodržována silou

---

¹⁴ POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 8.

¹⁵ K tomu blíže srov. RICHTER, Tomáš. *Kupónová privatizace a její vlivy na správu financování českých akciových společností*. Praha: Karolinum, 2005, 132 s. ISBN 80-246-1012-4.

¹⁶ § 183i až §183n ObchZ.

¹⁷ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010, s. 72.

¹⁸ POKORNÁ, J. a kol. op. cit., s. 8.

¹⁹ HAVEL, B. op. cit., s. 73.

mimoprávních sankcí, a to převážně ztrátou zájmu investorů o společnosti nerespektující tato doporučení či dokonce ztrátou přístupu na daný kapitálový trh²⁰.

Dle důvodové zprávy k zákonu o obchodních korporacích je regulaci pravidel corporate governance věnována velká pozornost. Zákon upravuje za účelem ochrany soukromých korporací a jejich věřitelů jen standardní pravidla správy (*hard law*)²¹ a nepouští se do řešení jevů, které upravuje samoregulace.²² Podrobnější úprava, která se zaměřuje na ochranu kapitálového trhu, je ponechána na kotečních pravidlech, případně na samoregulaci (*soft law*).²³

1.3 Systém řízení obchodní korporace

Z povahy korporace jako sdružení více osob pramení nutnost existence určitého převodního systému mezi vůlí vznikající uvnitř korporace a projevem této vůle navenek²⁴. Rozlišuje se mezi *rozhodováním*, tedy procesem vytváření vůle, která je právnické osobě přiřítána (*vnitřní působnost*), a *jednáním za právnickou osobu* navenek, tedy projevem již vytvořené vůle vůči třetím osobám s cílem způsobit vznik, změnu nebo zánik práv a povinností (*vnější působnost*). Toto rozdělení vyplývá také z dikce občanského zákoníku, který stanoví, že za právnickou osobu rozhodují a nahrazují její vůli členové jejich orgánů²⁵ a vedle toho zvláště upravuje jednání za právnickou osobu²⁶.

Vnitřní působnost lze dále rozlišovat na rozhodování o fungování samotné obchodní korporace jako právnické osoby a rozhodování v rámci obchodního vedení. Přestože se tyto kategorie zčásti překrývají a vzájemně ovlivňují, lze obecně říct, že do první kategorie náleží strategická a nejvýznamnější rozhodnutí, zatímco konkretizační rozhodnutí a rozhodnutí operativní se odehrávají na úrovni obchodního vedení²⁷.

---

²⁰ ČERNÁ, S. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 8, s. 223.

²¹ Do *hard law* se řadí úprava působnosti orgánů akciových, postavení jejich členů, akcionářských práv, vnitřní i vnější kontroly. – Srov. *ibid*.

²² HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 52.

²³ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010, s. 77.

²⁴ PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Obchodní právo*. 1. díl, 2. přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 402.

²⁵ § 151 odst. 1 OZ.

²⁶ § 161 a násl. OZ.

²⁷ PELIKÁNOVÁ, I., ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva*. 2. díl, 1. vyd. Praha: ASPI, 2006, s. 58.

Pojem obchodního vedení je zákonem používán, ale stejně jako v předešlé úpravě jej zákon nedefinuje. Dosavadní judikatura i odborná literatura však pojem poměrně jednoznačně vymezila a uplatní se i po rekodifikaci.²⁸ Obchodním vedením je řízení korporace, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech.²⁹ Obchodní vedení tak zahrnuje zpravidla organizaci a řízení závodu, který náleží společnosti, a řízení podnikatelské činnosti jako takové³⁰. Obchodním vedením však není jednání vůči společníkům či orgánům korporace³¹.

Ačkoliv se obchodní vedení odlišuje od jednání za společnost, zároveň spolu velmi těsně souvisí. Řada rozhodnutí přijatých v rámci obchodního vedení totiž ke své další realizaci vyžaduje právně relevantní projev vůle směřující vůči třetím osobám³².

1.4 Rozdělení funkcí v obchodní korporaci

S ohledem na výše uvedené teoretické rozdělení působností v obchodních korporacích zde budou pojmenovávány orgány, které se v korporacích jako jejich nositelé obecně vytváří.

Předem je nutné uvést, že samotný pojem orgánu právnické osoby zákonodárce, stejně jako v předchozí úpravě, nedefinuje. Literatura za orgány obchodních korporací obecně považuje vnitřní útvary společnosti bez právní subjektivity tvořené určitou osobou nebo skupinou osob (fyzických či právnických), které zajišťují fungování obchodní společnosti jako právnické osoby směrem ke třetím osobám, dovnitř společnosti nebo obojí³³. Jedná se o specializované součásti korporace, které plní určité její funkce³⁴. Orgánem korporace nejsou její zaměstnanci nebo členové.

Zákon, popřípadě zakladatelské právní jednání určí, jakým způsobem a v jakém rozsahu členové orgánu právnické osoby za ni rozhodují a nahrazují její vůli³⁵ s tím, že

---

²⁸ Srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 Afs 24/2003 nebo usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 94/2006.

²⁹ DĚDIČ, J. a kol. *Akciové společnosti*. 7. přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 446.

³⁰ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2. díl., s. 2003-2004.

³¹ Blíže k pojmu obchodního vedení srov. HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2010, s. 79-80.

³² ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, s. 234.

³³ DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, s. 441.

³⁴ PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Obchodní právo*. 1. díl, 2. přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 404.

³⁵ Viz § 151 odst. 1 OZ.

za členy orgánů právnické osoby se považují i osoby, které tvoří jednočlenný orgán³⁶. Zákon o obchodních korporacích obecně rozděluje organizaci a působnost v korporacích následovně.³⁷

Všechny obchodní korporace mají obligatorně nejvyšší orgán a statutární orgán, akciová společnost a družstvo zřizují povinně také kontrolní orgán.³⁸

Působnost nejvyššího orgánu spočívá v rozhodování o zásadních otázkách existence a činnosti společnosti³⁹. Jde tedy o orgán se zásadně vnitřní působností.

Statutárnímu orgánu v současném pojetí přísluší obchodní vedení korporace a generální zástupčí oprávnění.⁴⁰ Statutárnímu orgánu je přiznána také tzv. zbytková působnost. Ta zahrnuje všechny záležitosti, které zakladatelské právní jednání nebo zákon nesvěří jinému orgánu obchodní korporace⁴¹. Statutární orgán realizuje obchodní vedení uvnitř společnosti a zastupuje společnost navenek. Je tak výkonným orgánem korporace s vnitřní i vnější působností.

Kontrolnímu orgánu, jak plyne již z jeho pojmenování, náleží kontrolní působnost, kterou se rozumí především dohled nad výkonem působnosti statutárního orgánu a nad činností korporace jako takové⁴². Kontrolnímu orgánu zásadně nenáleží rozhodování ve společnosti ani jednatelské oprávnění.

Závěrem k této části je potřebné zdůraznit, že výše uvedené funkce orgánů nejsou vždy striktně odděleny mezi jednotlivé orgány obchodní korporace. Tvorba organizační struktury je obecně založena na principu dělby funkcí⁴³, což platí také pro akciovou společnost s dualistickou strukturou. Monistická akciová společnost představuje zásadní výjimku z této zásady, jelikož do působnosti správní rady náleží záležitosti, které jsou v jiných obchodních korporacích odděleně svěřeny orgánu statutárnímu nebo kontrolnímu.

---

³⁶ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 113.

³⁷ Srov. § 44 ZOK.

³⁸ Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech, ve znění pozdějších předpisů, ukládá obchodní korporaci, která je podle jeho § 2a tzv. subjektem veřejného zájmu, zřizovat výbor pro audit s převážně kontrolní působností. Výbor pro audit podle nového znění tohoto zákona s účinností od 13.1.2015 již není považován za orgán společnosti.

³⁹ POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014 str. 86.

⁴⁰ K pojmu statutárního orgánu a jeho historickému vývoji blíže srov. PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Obchodní právo*. 1. díl, 2. přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 403-410.

⁴¹ Srov. § 164 OZ.

⁴² Srov. § 446 a §715 ZOK.

⁴³ ČERNÁ, S. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 8, s. 226.

2. Modely vnitřní organizace akciové společnosti

V souvislosti s rozdělením exekutivních a monitorovacích funkcí ve společnosti, se jednotlivé země s cílem dosáhnout co nejefektivnější organizace správy akciových společností vydaly odlišnou cestou. Historicky se tak objevují dva základní modely organizační struktury akciové společnosti. V dualistickém modelu dochází k úplnému oddělení exekutivní a kontrolní působnosti a vzniku dvou správních orgánů. Monistický model vytváří naopak pouze jeden správní orgán s výkonnou i kontrolní působností, v jehož rámci jsou následně tyto funkce fakticky rozděleny mezi dvě jeho křídla.⁴⁴

Tyto modely představují toliko teoretické hraniční vymezení a v jednotlivých právních řádech jsou v různé míře modifikovány a směřovány. Jednotlivé země se tradičně přiklonily k jednomu z modelů, některé státy však nabízejí oba uvedené systémy a volbu mezi nimi ponechávají na zakladatelích akciových společností.⁴⁵ Mezi tyto právní řády lze v současnosti s určitými výhradami řadit i české právo.⁴⁶

2.1 Dualistický model

Český právní řád tradičně vychází z modelu dualistického, který byl pro tuzemské akciové společnosti až do 31. 12. 2013 jediným možným. Dualistický model⁴⁷ je historicky mladší a jeho prototypem je úprava německá.⁴⁸ Typický je také pro rakouské nebo nizozemské právo.⁴⁹

Dualistický systém je v čisté podobě založen na existenci dvou správních orgánů. Řízení a obchodní vedení společnosti je v rukou představenstva (*Vorstand*), zatímco kontrolní a také některé rozhodovací funkce jsou svěřeny dozorčí radě (*Aufsichtsrat*).⁵⁰ Valná hromada jako vrcholný orgán volí pouze členy dozorčí rady,

---

⁴⁴ BORKOVEC, A. *Akciová společnost a rozptýlené vlastnictví*. Praha: Leges, 2013, s. 105.

⁴⁵ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 600.

⁴⁶ Odborná literatura v tomto smyslu hovoří o současném evropském trendu opouštění zásady výlučnosti jednoho organizačního modelu. Srov. ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., ČECH, P. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům? *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2012, č. 4, s. 332.

⁴⁷ Nazývá se také jako německý nebo dvojstupňový (two-tier) model.

⁴⁸ ELIÁŠ, K. a kol. *Kurs obchodního práva. Právníkové osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: Beck, 2005, s. 292.

⁴⁹ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, s. 218.

⁵⁰ *ibid.*

kterí pak sami volí členy představenstva.⁵¹ Důsledkem toho je menší závislost představenstva na valné hromadě. Nevýhodou dualistického modelu jsou také vyšší náklady zastoupení.⁵²

2.2 Monistický model

Monistický systém je historicky starší a rozšířenější. Charakteristický je pro země *common law* (USA, Velká Británie, Irsko). Tradiční je však i v mnoha kontinentálních evropských státech, např. ve Francii, Itálii nebo Španělsku.⁵³ Nalezneme jej také v unijním právu v rámci úpravy evropské společnosti. Standardní monistický model se vyznačuje existencí jediného správního orgánu.⁵⁴ Ačkoliv je nazýván různě, působnost, která je mu svěřena, je i přes dílčí odlišnosti pramenící z odlišných právních řádů obdobná. Ve správním orgánu jsou kumulovány funkce řízení i kontroly.⁵⁵ Nicméně v samotné správní radě dochází zpravidla k určitému oddělení obou těchto funkcí mezi závislé (výkonné) a nezávislé (nevýkonné) členy.⁵⁶ Členové správní rady jsou voleni přímo valnou hromadou. Výhodou tohoto modelu jsou nižší náklady zastoupení a silnější pozice valné hromady.⁵⁷

Dále v této kapitole bude krátce pojednáno o vybraných zahraničních úpravách monistické správy a také o monistickém systému v úpravě evropské společnosti pro srovnání s českou koncepcí monismu v zákoně o obchodních korporacích, která se od nich zásadním způsobem odlišuje.

---

⁵¹ V českém právu, dochází v tomto směru k modifikaci, neboť členové představenstva jsou standardně voleni valnou hromadou, neurčí-li stanovy, že jsou voleni dozorčí radou. Viz § 438 odst. 1 ZOK.

⁵² RICHTER, T. *Kuponová privatizace a její vlivy na správu financování českých akciových společností*. Praha: Karolinum, 2005, s. 47-48.

⁵³ ELIÁŠ, K. a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: Beck, 2005, s. 292.

⁵⁴ V anglosaské terminologii je nazýván board of directors, ve Francii conseil d'administration, v české právní terminologii se užívá název správní rada.

⁵⁵ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, s. 219.

⁵⁶ Správní rada obvykle nevykonává svou řídicí funkci sama a operativní řízení deleguje na ředitele (officers). Ti jsou zpravidla také členy správní rady (výkonní členové), na které dohlíží členové nevýkonní. – srov. BOHÁČEK, Martin. *Základy amerického obchodního práva*. Praha: Linde, 2007, s. 161-162.

⁵⁷ BORKOVEC, A. *Akciová společnost a rozptýlené vlastnictví*. Praha: Leges, 2013, s. 104.

2.2.1 Angloamerický monistický systém⁵⁸

V angloamerické právní kultuře je jediným správním orgánem rada ředitelů (*board of directors*)⁵⁹, které je svěřeno řízení i kontrola ve společnosti.⁶⁰ K posílení oddělení těchto funkcí došlo v reakci na negativní vývoj některých velkých akciových společností v USA.⁶¹ Zákonem bylo zakotveno rozlišování závislých a nezávislých členů rady ředitelů.⁶² V anglické právní úpravě nalezneme dělení působnosti mezi výkonné (*executive*) a nevýkonné členy rady ředitelů (*non-executive directors*).⁶³ Klíčovým úkolem nevýkonných či nezávislých členů je kontrola výkonných členů při výkonu jejich řídicích funkcí.

V angloamerické úpravě je běžné, že operativní řízení společnosti bývá delegováno radou ředitelů do rukou generálního ředitele nebo více ředitelů.⁶⁴ Tito výkonní ředitelé zastupují společnost a jsou oprávněni k běžným záležitostem obchodního vedení samostatně a nezávisle na radě ředitelů⁶⁵. Nicméně tato delegace není zákonným požadavkem a generální ředitel není obligatorním orgánem s vlastní působností, nýbrž záleží na uvážení rady ředitelů, zda a v jakém rozsahu na něj přenesou svou působnost.⁶⁶

2.2.2 Francouzský monistický systém

Francouzský monistický systém je dle důvodové zprávy k zákonu o obchodních korporacích jedním z hlavních inspiračních zdrojů české úpravy.⁶⁷ Francouzská právní

---

⁵⁸ Pro zjednodušení zde budu rozebírat systémy Velké Británie a USA společně, jelikož se zásadním způsobem neliší.

⁵⁹ VELKÁ BRITÁNIE. Companies Act 2006, sec. 151. In: Legislation.gov.uk. [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>.

⁶⁰ HOPT, K. J., LEYENS, P. C. Board models in Europe—recent developments of internal corporate governance structures in Germany, the United Kingdom, France, and Italy [online]. ECGI Working Paper Series in Law, 2004, s. 11 [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.ecgi.org/wp/wp_id.php?id=50

⁶¹ Zejména kolaps energetické společnosti Enron v roce 2001. – srov. *ibid.*, s. 3.

⁶² Za nezávislé lze považovat pouze ty členy rady ředitelů, kteří nedostávají od společnosti žádnou jinou odměnu než tu, která vyplývá z jejich funkce v radě ředitelů, a nejsou spojeni s akciovou společností ani s jejími filiálkami (americký Sarbanes-Oxleyův zákon z roku 2002 in: ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, s. 219).

⁶³ K tomu blíže srov. FRENCH, D., MAYSON, S., RYAN, Ch. *Mayson, French & Ryan on company law: 2011-2012*. 28th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 433-434.

⁶⁴ Managing Director, Chief Executive Officer, Chief Financial Officer, Chief Legal Officer apod. Dohromady označování jako (officers).

⁶⁵ WILD, CH., WEINSTEIN, S. *Smith and Keenan's Company Law*. 16th ed. Harlow: Pearson 2013, s. 371.

⁶⁶ BOURNE, N., *Bourne on Company Law*. 6th ed. Abingdon: Routledge, 2013, s. 164.

⁶⁷ HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 179.

úprava nabízí oba modely řízení akciové společnosti, tradiční monistický systém a německý dualistický systém.⁶⁸ Francouzský monistický systém v sobě zahrnuje dva subsystemy, které se odlišují mírou exekutivního zapojení předsedy správní rady - klasický model, ve kterém je předseda správní rady současně generálním ředitelem, a na model kde jsou tyto funkce odděleny.⁶⁹

Správním orgánem je zde správní rada (*conseil d'administration*), jenž je vedle valné hromady jediným obligatorním orgánem a koncentrují se v ní výkonné i kontrolní funkce. Správní rada je nadána nejširšími pravomocemi pro jednání jménem společnosti a může projednat kteroukoli otázku, která se týká společnosti, pokud není výslovně přiznána valné hromadě⁷⁰.

V jejím čele stojí vždy předseda volený správní radou. V klasickém modelu je zároveň generálním ředitelem⁷¹. Tento předseda je pověřen obchodním vedením a společnost zastupuje. Ostatní členové správní rady přejímají především kontrolní roli.⁷² V druhém subsystemu jsou funkce předsedy správní rady a generálního ředitele odděleny a předseda správní rady⁷³ plní pouze reprezentativní a koordinační roli, zatímco obchodní vedení a zastupování společnosti náleží generálnímu řediteli⁷⁴. Volba jednoho ze subsystemů přitom náleží správní radě.

Nehledě na zvolený subsystem francouzského monistického modelu, předseda správní rady, generální ředitel, případně delegovaní generální ředitelé, nejsou považováni za další samostatný správní orgán vedle správní rady, přestože mají působnost, která v českém pojetí odpovídá statutárnímu orgánu. Jejich působnost je totiž derivována od správní rady, obdobně jako v případě angloamerického modelu.

2.2.3 Monistický systém v právu evropské unie

Již před 1. 1. 2014 nabízel český právní řád monistický systém řízení, a to v rámci úpravy nadnárodní evropské (akciové) společnosti obsažené v zákonu č.

---

⁶⁸ ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 11.

⁶⁹ DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. Praha: Polygon, 2006. s. 329.

⁷⁰ MESTRE, J. *Francouzské obchodní právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2002, s. 113.

⁷¹ PDG – Président Directeur Général

⁷² DĚDIČ, J., ČECH, P. op. cit, s. 329.

⁷³ PCA – Président du Conseil d'Administration

⁷⁴ Directeur Général

627/2004 Sb., o evropské společnosti, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti.⁷⁵

Nařízení o SE připouští volbu mezi oběma systémy řízení⁷⁶ a členskými státy, jejichž právní řád jeden z modelů nezná, ukládá povinnost, aby jej upravily speciálně pro evropskou společnost.⁷⁷ Český právní řád tak činil až do 31.12.2013 v zákoně o SE. Avšak v důsledku zavedení vnitrostátní obecné úpravy monistického systému v zákoně o obchodních korporacích musela být zvláštní úprava monistické struktury v zákoně o evropské společnosti zrušena.⁷⁸ Na evropskou společnost se subsidiárně použije obecná úprava monistického systému v zákoně o obchodních korporacích. Odborná veřejnost proto předpokládala, že bude v rámci rekodifikace v co největší míře převzat již zavedený a praxí ověřený monistický systém ze zákona o SE, k němuž existuje doktrína i judikatura, a kterým se navíc již řídily existující evropské společnosti.⁷⁹ Avšak nestalo se tak a namísto podrobné úpravy monistické organizace v zákoně o SE byla praxi předložena zásadně odlišující se speciální úprava v počtu osmi paragrafů, která je založena na funkčních odkazech na úpravu orgánů v dualistickém systému. Volba této koncepce je v důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích poměrně nedostatečně odůvodněna tím, že pojetí monistického systému zde nesleduje výslovně francouzskou úpravu (ze které úprava v zákoně o SE vychází), ale využívá také jednodušší úpravy švýcarské.⁸⁰

Stejně jako v případě angloamerického či francouzského monistického modelu je i v unijním pojetí monistický systém řízení evropské společnosti založen na existenci pouze jediného správního orgánu vedle valné hromady.⁸¹ V čl. 43 nařízení je připuštěna

---

⁷⁵ Dále v této práci jen „zákon o SE“ a „nařízení o SE“.

⁷⁶ Jedná se o kompromisní řešení dlouhotrvajícího sporu na půdě Evropské unie ohledně toho, který ze systému je vhodnější pro novou nadnárodní formu akciové společnosti. Blíže ke genezi úpravy evropské akciové společnosti srov. DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. Vyd. 1. Praha: Polygon, 2006, s. 8-15.

⁷⁷ Viz čl. 43 odst. 4 a čl. 39 odst. 5 NoSE.

⁷⁸ Zvláštní úprava může být zakotvena, pouze pokud neexistují vnitrostátní předpisy členského státu o monistickém systému s ohledem na akciové společnosti se sídlem na jeho území (čl. 43 odst. 4 NoSE). Tato úprava v zákoně o SE byl zrušena zákonem č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva (tzv. doprovodný zákon). Jedinou výjimkou je § 26 ZoSE, podle něhož správní rada musí mít minimálně 3 členy a maximálně 18 členů.

⁷⁹ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., ČECH, P. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům? *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2012, č. 4, s. 332-333.

⁸⁰ HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 161.

⁸¹ Srov. čl. 38 odst. 4 NoSE.

možnost, aby členský stát stanovil, že generální ředitel nebo generální ředitelé odpovídají za každodenní vedení společnosti za stejných podmínek, jaké platí pro akciové společnosti se sídlem na jeho území, avšak nařízení je nepovažuje za orgán evropské společnosti.⁸²

Nařízení o SE obsahuje pouze základní ustanovení o monistickém řízení a podrobnější úprava je ponechána na vnitrostátních předpisech členských států. Úprava v zákoně o SE, ve znění účinném do 31.12.2013, vycházela v zásadě z francouzského modelu.⁸³ Obchodní vedení i jednatelské oprávnění bylo tímto zákonem obdobně svěřeno předsedovi správní rady, který byl současně generálním ředitelem, nebo generálnímu řediteli stojícímu mimo správní radu. Správní radě příslušelo rozhodovat zásadní otázky obchodního vedení. Odlišně však bylo jednatelské oprávnění ve stejném rozsahu přiznáno i samotné správní radě. Funkce statutárního orgánu byla do určité míry zdvojena.⁸⁴

3. Právní úprava monistického systému v ZOK

3.1 Pojmové vymezení monistického systému

V návaznosti na výše uvedený exkurz do jiných právních úprav a následnou komparací je nutné úvodem konstatovat, že česká úprava monistického systému je v zásadním rozporu s konceptem monismu, tak jak je vnímán v právních řádech států s tradičním monistickým systémem a rovněž v unijním právu.

Podle definice v § 369 odst. 2 ZOK je monistickým systémem vnitřní struktury společnosti takový systém, ve kterém se zřizuje nejen správní rada, ale také statutární ředitel, jako druhý obligatorní správní orgán s vlastní originární působností, která není odvozena od správní rady. Podle tohoto pojetí se monistický a dualistický systém od sebe výrazně neodlišují, což většina odborné veřejnosti odsuzuje. Někteří autoři českou koncepci označují za „babylonské“ matení adresátů právních norem či za nepochopení podstaty monismu, které vyvolává otázku, zda jde vůbec ještě o „pravý“ monistický

---

⁸² LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2. díl., s. 2152.

⁸³ Blíže k úpravě monistického systému v zákoně o SE srov. DĚDIČ, J., ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2006, s. 329-365.

⁸⁴ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 717.

system. ⁸⁵ Český „nestandardní“ monistický model se totiž od toho dualistického „neliší počtem obligatorních orgánů, což je naopak v zahraničí obvyklé, ale pouze jejich názvem, působností a dále tím, že pouze v monistickém systému je možné u jedné fyzické osoby kumulovat působnost obou obligatorních orgánů společnosti.“⁸⁶

Shodně s těmito autory považují českou koncepci monismu za jazykově i logicky rozpornou. Základ monistického systému shledávám totiž v tom, že se dva oddělené orgány s vlastními specifickými funkcemi (výkonný orgán-představenstvo a kontrolní orgán-dozorčí rada) nahrazují orgánem jediným, kterému náleží obě tyto funkce.⁸⁷ Standardně ovšem v rámci tohoto orgánu dochází v různé intenzitě k rozdělení obou funkcí mezi exekutivní (operativní řízení) a neexekutivní členy (kontrola). Česká úprava „monismu“ se však značně odlišuje, neboť přímo vytváří druhý svébytný orgán vedle správní rady. Český monistický systém tak lze považovat spíše za modifikovaný dualistický systém (zmatečně označovaný za monistický).⁸⁸ Přestože se vytvářejí dva samostatné orgány jako v dualistickém modelu, neuplatňuje se jeho nejvýznamnější přednost, a to jasné oddělení monitorovacího orgánu od exekutivního.⁸⁹ Správní radě náleží kontrola i řízení, které je zákonem svěřeno také statutárnímu řediteli.

3.2 Konstrukce právní úpravy monistického systému

Výše popsané koncepční nepochopení monismu je navíc doplněno jeho poměrně strohou úpravou.⁹⁰ Zákonodárce však kusou úpravu „kompenzuje“ generálními odkazy na úpravu dualistických orgánů v § 456 ZOK. Podle nich se ustanovení o představenstvu použijí analogicky na statutárního ředitele a ustanovení o dozorčí radě na správní radu, přičemž důvodová zpráva zdůrazňuje, „že toto neplatí pouze o zvláštních ustanoveních o těchto orgánech, ale platí to pro všechny případy, kdy se v

---

⁸⁵ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 65. Obdobně kriticky např. DVOŘÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 35 nebo ČECH, Petr. A.S. PO REKODIFIKACI. *Právní rádce*. 2012, č. 5, s. 24.

⁸⁶ DĚDIČ J., LASÁK, J. op. cit., s. 65.

⁸⁷ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 716.

⁸⁸ DVOŘÁK, T. op. cit., s. 35

⁸⁹ BORKOVEC, A. *Akciová společnost a rozptýlené vlastnictví*. Praha: Leges, 2013, s. 104.

⁹⁰ Úprava čítá pouze 8 paragrafů. – srov. § 456 až 463 ZOK.

*zákoně o představenstvu nebo dozorčí radě cokoliv stanoví.*⁹¹ Zvolení této konstrukce je zdůvodňováno v zájmu zamezení zbytečného opakování základních principů vlastních oběma systémům.⁹² Jelikož řada témat je již upravena v rámci legislativní úpravy dualistického systému, není je třeba opakovat.⁹³

Většina ustanovení zákona o obchodních korporacích předpokládá existenci představenstva a dozorčí rady, oproti tomu pravidla výslovně upravující monistické orgány lze nalézt s několika výjimkami jen v § 456 až 463 ZOK. Z toho lze vyvodit, že zákonodárce považuje dualistickou organizaci za základní formu uspořádání, zatímco pravidla pro monistický systém mají pouze doplňující charakter a představují alternativu k dualistickému systému.⁹⁴

Konstrukce založená na funkčních odkazech na úpravu orgánů v dualistickém systému doplněna o kusou zvláštní úpravu monistické organizace vede v mnoha případech k zásadním interpretačním těžkostem. Zejména „*pohříchu nedokonalé vymezení samotné působnosti orgánu vnitřního řízení*“⁹⁵ představuje nejvýraznější, nikoliv však jediný, nedostatek současné úpravy monistického systému, jenž vyvolává celou řadu výkladových problémů. Ty nejzásadnější budou dále v této práci blíže rozebrány.

Je však nutné přiznat, že interpretační problémy mají svůj prapůvod v zákonodárcem zvoleném nestandardním modelu „monismu“ se dvěma obligatorními orgány. V klasickém monistickém modelu má totiž společnost vedle valné hromady pouze jediný orgán vnitřního řízení a proto konflikt působností z logiky věci nemůže nastat, neboť působnost ředitelů je odvozena od správního orgánu. Správní orgán vymezuje působnost, která bude svěřena ředitelům.⁹⁶

---

⁹¹ HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 179.

⁹² ANDREISOVÁ, L. Působení správní rady v monistické struktuře akciové společnosti. *Obchodní právo: časopis pro obchodně právní praxi*. 2014. č. 8, s. 322.

⁹³ HEJDA, Jan. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. Olomouc: ANAG, 2014, s. 403.

⁹⁴ LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1745

⁹⁵ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 66.

⁹⁶ *ibid.*, s. 67.

3.2.1 Formulace odkazů na dualistické orgány

Výkladové nejasnosti spojené s aplikací odkazů vyvstávají již při prvním pohledu na jejich formulaci v § 456 ZOK. Ustanovení v § 456 odst. 1 ZOK předepisuje, že kde se v tomto zákoně stanoví o představenstvu, rozumí se tím podle okolností statutární ředitel nebo jiný orgán společnosti, který má obdobnou působnost. Správní rada má zčásti působnost, kterou má v jiných právnických osobách statutární orgán.⁹⁷ V monistickém systému je statutárním orgánem statutární ředitel.⁹⁸ Správní radu tudíž lze pokládat v určitých případech za jiný orgán s obdobnou působností. Vyvstává pak otázka, zda se v konkrétním případě ustanovení o představenstvu vztahují na statutárního ředitele nebo na správní radu.⁹⁹ Obdobně odkaz v § 456 odst. 2 ZOK stanoví, že ustanovení o dozorčí radě se použijí podle okolností na správní radu nebo předsedu správní rady anebo na jiný orgán s obdobnou působností. Vždy tak není zcela jasné, na koho ze jmenovaných se ustanovení o dozorčí radě má v konkrétním případě použít. Z komplexního posouzení obou odkazů pak plyne, že se oba mohou vztahovat na správní radu, která vykonává kromě působnosti dozorčí rady i částečnou působnost představenstva. Tedy opět se v konkrétním případě musí vyřešit, zda se užije na správní radu ustanovení o představenstvu nebo dozorčí radě.

Vedle problému s určením relevantních ustanovení navíc formulace odkazů v § 456 ZOK omezuje jejich použití toliko na ustanovení o dualistických orgánech v tomto zákoně. Ovšem úpravu představenstva nebo dozorčí rady najdeme i v jiných, zvláštních zákonech.¹⁰⁰ Z čistě jazykového výkladu by vyplývalo, že se taková ustanovení na monistické orgány nepoužijí. Souhlasím se závěrem prezentovaným některými autory z odborné veřejnosti, kteří se shodují na tom, že je v těchto případech nutné úpravu o představenstvu a dozorčí radě ve zvláštních zákonech vztáhnout analogicky i na monistické orgány, a to zejména z důvodu dodržení eurokonformního výkladu zákonů transponujících evropské směrnice.¹⁰¹

---

⁹⁷ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2. díl., s. 2155.

⁹⁸ Srov. § 463 odst. 1 ZOK.

⁹⁹ Blíže srov. kap. 6.1.1.

¹⁰⁰ Např. zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰¹ DVORÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 37. Obdobně DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 67.

Závěrem k této části je vhodné dodat, že přestože je metoda úpravy monistických orgánů prostřednictvím odkazu na ustanovení o dualistických orgánech zdrojem řady interpretačních problémů, někteří autoři ji hodnotí spíše pozitivně, když tvrdí, že se touto metodou sjednocují základní principy vlastní všem akciovým společnostem, nemusí se znovu nadbytečně opakovat ustanovení platné pro oba systémy, čímž se zjednodušuje způsob výkladu právní úpravy.¹⁰²

3.3 Kogentnost úpravy organizace společnosti

Klíčovou problematikou, kterou je nezbytné vyřešit ještě před dalším pokračováním v této práci, je otázka kogentnosti norem upravujících vnitřní uspořádání korporace. Řešení této otázky bude zásadním způsobem ovlivňovat interpretaci ustanovení zákona o obchodních korporacích, které se týkají ustavování orgánů monistické akciové společnosti, vymezení jejich působností a vztahů mezi nimi.

3.3.1 Pravidlo k určení kogentnosti v § 1 odst. 2 OZ

Vzhledem k tomu, že zákon o obchodních korporacích žádné zvláštní pravidlo rozlišování kogentních a dispozitivních norem neobsahuje, je nutné vycházet z ustanovení § 1 odst. 2 OZ, jako základního pravidla posuzování kogentnosti pro celé soukromé právo.¹⁰³ Ten stanoví, že: „*Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.*“

Strany se tedy v první řadě nemohou od normy odchýlit, pokud to sama výslovně vylučuje.¹⁰⁴ O výkladu části citované normy uvedené za středníkem však mezi odbornou veřejností nepanuje shoda. Její část tvrdí, že takto formulované ustanovení ne zcela souvisí s kogentností, protože nezavádí kritéria pro posouzení kogentnosti

---

¹⁰² V. Vaněčková in: HEJDA, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde, 2013 s. 525. Obdobně J. Hejda in: HEJDA, J. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. Olomouc: ANAG, 2014, s. 403.

¹⁰³ ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, s. 61.

¹⁰⁴ Výslovný zákaz lze formulovat přímo (zakazuje se, nelze sjednat, nesmí se) nebo nepřímo tak, že zákon spojuje s určitým jednáním zákonnou sankci (neplatnost, neúčinnost, zdánlivost) – srov. MELZER, F. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2013, č. 7, s. 256.

samotného zákonného ustanovení, ale toliko kritéria pro posouzení platnosti dohody o odchylce od něj.¹⁰⁵ Ustanovení § 1 odst. 2 OZ nezřetelně odlišuje pravidla o kogentnosti od pravidel o neplatnosti právního jednání.¹⁰⁶ Z gramatického výkladu formulace ustanovení § 1 odst. 2 OZ by tedy vyplývalo, že kogentní jsou jen ta ustanovení, která to o sobě výslovně stanoví. Část odborné veřejnosti proto zastává názor, že odchýlení od jiných ustanovení je obecně přípustné s tím, že bude nutné vždy případ od případu zkoumat, zda konkrétní odchylka vede k neplatnosti z důvodu porušení dobrých mravů, veřejného pořádku nebo práva týkajícího se postavení osob.¹⁰⁷

Taková interpretace by však hluboce podrývala právní jistotu, neboť kogentnost ustanovení by byla v každém konkrétním případě až *ex post* určena soudcem. I. Pelikánová s R. Pelikánem proto teleologickým výkladem z důvodové zprávy k občanskému zákoníku dovozují, že takový úmysl zákonodárce neměl a jde pouze o jeho formulační chybu.¹⁰⁸ Norma by se měla správně vykládat tak, že se nezakazují konkrétní ujednání o odchylce, jež porušují výše vyjmenované hodnoty, ale obecně se nelze odchýlit od těch ustanovení, u kterých by odchylka od nich znamenala porušení těchto hodnot.¹⁰⁹

Jiní autoři vykládají normu tak, že její část před středníkem se považuje za základní pravidlo rozlišení kogentních a dispozitivních norem, na které navazuje druhá část, která sama obsahuje „výslovný zákaz“ odchýlení se od zákona, a je tedy pouze rozvinutím první části normy (výslovný zákaz v širším smyslu).¹¹⁰

Přikláním se k oběma posledně jmenovaným interpretacím, neboť odpovídají více smyslu úpravy a požadavku právní jistoty. Mám za to, že oba také vedou ke stejnému postupu: Neobsahuje-li dotčené ustanovení výslovný zákaz (v užším smyslu), musí se vždy posoudit, zda odchýlení od něj neporušuje hodnoty chráněné v § 1 odst. 2 OZ, a tím se určí kogentnost daného ustanovení.

---

¹⁰⁵ PELIKÁN, R. Kogentní a dispozitivní ustanovení v novém zákonu o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9, s. 247. Shodně HAVEL, B. O kogentnosti, vypořádání újmy a ručení vlivné osoby ve světle nového soukromého práva. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 1, s. 14.

¹⁰⁶ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 4.

¹⁰⁷ I. Štenglová, B. Havel a P. Šuk in: ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 4.

¹⁰⁸ I. Pelikánová a R. Pelikán in: ŠVESTKA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 15.

¹⁰⁹ *ibid.*

¹¹⁰ MELZER, F. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2013, č. 7, s. 256.

Ve vztahu k úpravě obchodních korporací je nutné zdůraznit další formu omezení dispozitivnosti. Ujednat odchylku od zákona mohou strany pouze mezi sebou. Odchylení nemůže zasahovat do právního postavení třetích osob, ani se nelze odchýlit od pravidla, které chrání jejich zájmy.¹¹¹ To je velice významné pro regulaci obchodních korporací, vzhledem k tomu, že obchodní korporace je považována za zvláštní typ smlouvy či hypostazovanou smlouvu.¹¹² Dohoda uzavíraná mezi zakladateli společnosti (společenská smlouva) nemá účinky jen mezi jejími stranami, ale i vůči samotné korporaci, již vytváří, a tím také vůči třetím osobám, které s ní vstupují do právních vztahů.¹¹³ To vede k tomu, že řada pravidel správy korporací, a to zejména kapitálových společností, mají kogentní povahu.¹¹⁴

3.3.2 Statusové otázky a veřejný pořádek

Pro určení kogentnosti úpravy organizace akciové společnosti je klíčové kritérium veřejného pořádku, do kterého se řadí rovněž práva tykající se postavení osob a ochrana třetích osob.¹¹⁵ Lze bezesporu konstatovat, že zákonodárci v souladu s teorií fikce náleží pravomoc určovat podstatné znaky jednotlivých jím akceptovaných forem právnických osob a jde tedy o věc veřejného pořádku.¹¹⁶ Zákonem stanovenou základní organizační strukturu společnosti, vytváření orgánů, jejich působnost nebo pravidla jednání (tzv. statusové otázky)¹¹⁷, proto nelze zakladatelským právním jednáním modifikovat, ledaže tak připouští sám zákon. V opačném případě by totiž došlo ke vzniku právních forem, které zákonodárce nepředvídal, a taková změna by rovněž znamenala zásah do práv třetích osob, jejichž zájmy jsou dělbou moci mezi jednotlivé

---

¹¹¹ ŠVESTKA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 16.

¹¹² Kontraktariánské pojetí obchodní korporace jako smlouvy je doplňováno věcněprávní koncepcí (teorie firmy) a hovoří se tak o smíšené smluvní a věcněprávní povaze obchodní korporace. Blíže k tomu srov. ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice.* Praha: Leges, 2014, s. 163-168.

¹¹³ PELIKÁN, R. Kogentní a dispozitivní ustanovení v novém zákonu o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue.* 2012, č. 9, s. 247.

¹¹⁴ HAVEL, B. O kogentnosti, vypořádání újmy a ručení vlivné osoby ve světle nového soukromého práva. *Obchodněprávní revue.* 2013, č. 1, s. 14.

¹¹⁵ Srov. MELZER, F. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy.* 2013, č. 7, s. 258, který definuje veřejný pořádek jako základní pravidla právního řádu, na kterých lze bezvýhradně trvat, tedy taková pravidla, jejichž dodržení nelze ponechat výlučně na iniciativě dotčených jedinců.

¹¹⁶ PELIKÁN, R. op. cit., s. 248.

¹¹⁷ Teorie pojmem statusové otázky rozumí podstatné znaky či základní parametry obchodních korporací. Srov. LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář.* I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 10-11.

orgány obchodní korporace chráněny.¹¹⁸ Odchýlení je zvláště vyloučeno u pravidel jednání za společnost, poněvadž by to znamenalo přímý zásah do právního postavení třetích osob.

Lze tedy shrnout, že úprava výše specifikovaných statusových otázek má zásadně kogentní povahu. Odchýlit se lze pouze, připouští-li to zákon. Avšak pokud jde o ustanovení o monistické struktuře akciové společnosti, situace je komplikována tím, že řada statusových otázek je řešena nejednoznačně.¹¹⁹ V mnoha případech nelze s jistotou určit, jak je statusová otázka zákonem vlastně řešena, tedy co je oním kogentním pravidlem (např. obchodní vedení – viz kap. 6.2). V jiných případech není zřejmé, zda je přímo zákonem připuštěna odchylka od ustanovení o statusové otázce, či nikoliv (např. ustavování správní rady – viz kap. 5.1.2). Domnívám se, že pro vyřešení těchto interpretačních problémů je nezbytné vždy konfrontovat dané ustanovení s hodnotami uvedenými v § 1 odst. 2 OZ, zejména s kritériem veřejného pořádku, včetně ochrany práv třetích osob.

3.4 Volba systému vnitřní struktury

Jak již bylo zmíněno, český právní řád s účinností od 1.1.2014 opustil zásadu výlučnosti jednoho organizačního modelu a otevřel také „národním“ akciovým společnostem možnost volby mezi u nás tradičním dualistickým a novým monistickým systémem.¹²⁰

Možnost opce systému vnitřní organizace je otevřena nejen pro zakladatele nové společnosti, ale i pro již existující korporace.¹²¹ Volba systému při založení společnosti či přechod mezi systémy „za života“ společnosti má zákonem předepsanou formu. Podle ustanovení § 250 odst. 2 písm. f) ZOK je údaj o tom, který ze systému vnitřní struktury společnosti byl zvolen, obligatorní náležitostí stanov. Zakladatelé tak volí

---

¹¹⁸ PELIKÁN, R. Kogentní a dispozitivní ustanovení v novém zákonu o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9, s. 248.

¹¹⁹ Nejednoznačnost vyplývá z aplikace odkazů na dualistický systém v § 456 ZOK a široce formulované zbytkové působnosti správní rady v § 460 odst. 2 ZOK.

¹²⁰ Připojení České republiky k trendu připouštějícímu oba modely bylo odbornou veřejností předpokládáno, neboť v opačném případě by národní akciové společnosti byly nedůvodně znevýhodněny oproti evropským akciovým společnostem, které tuto možnost volby mají na základě nařízení o SE. Viz ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl*. Praha: ASPI, 2006, s. 220 nebo ŘEHÁČEK, O. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 15.

¹²¹ Akciové společnosti vzniklé ještě za účinnosti zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, i ty které vznikly již za účinnosti zákona o obchodních korporacích.

system řízení již při přijímání stanov. Již existující společnosti přechází na opačný systém prostřednictvím změny stanov společnosti¹²².

Na tomto místě je však třeba upozornit, že změna stanov nově nespadá do působnosti valné hromady bez dalšího, ale pouze tehdy, určí-li tak stanovy nebo zákon.¹²³ Nestane-li se tak, je změna stanov možná zásadně pouze dohodou všech akcionářů.¹²⁴ Tato koncepce je považována za zjevný omyl zákonodárce, jelikož je pro akciovou společnost s ohledem na její povahu naprosto nevhodná.¹²⁵

Pokud jde o samotnou volbu systému řízení, zákon blíže neurčuje, jakým způsobem má být ve stanovách provedena. Teorie považuje za přípustné obecně dva způsoby.¹²⁶ Prvním je explicitní ustanovení o tom, že společnost zvolila za systém její vnitřní organizace systém monistický či dualistický. Druhou možností je pak pouhé vyjmenování příslušných orgánů společnosti charakteristických pro daný model. V případě pochybností se uplatní nevyvratitelná domněnka zvolení dualistického systému.¹²⁷ Zákonodárce tak dává najevo preferenci tradičního dualistického modelu. V případě úplné absence volby systému však bude použití domněnky dualismu s ohledem na skutečnost, že volba vnitřní struktury je obligatorní náležitostí stanov, prakticky vyloučeno.¹²⁸ V takové situaci by totiž mělo dojít k odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na zápis společnosti (zápisu změny) do obchodního rejstříku.¹²⁹

V jakém konkrétním případě se domněnka uplatní, zůstává otázkou. Lze si představit situaci, kdy je ve stanovách výslovně uvedena volba jednoho systému, ale

---

¹²² Viz § 397 odst. 1 ZOK.

¹²³ Srov. § 421 odst. 2 písm. a) ZOK. K rozhodnutí o změně stanov zákon vyžaduje souhlas alespoň dvoutřetinové většiny hlasů akcionářů přítomných na valné hromadě. Rozhodnutí se osvědčuje veřejnou listinou (notářským zápisem), jejímž obsahem je také schválený text změny stanov.

¹²⁴ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 659.

¹²⁵ V případě, že bude svěřeni této působnosti valné hromadě opomenuto, může u společností s rozptýleným vlastnictvím dojít k faktické nezměnitelnosti stanov. – srov. LASÁK, J., a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1897.

¹²⁶ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 66. Shodně HEJDA, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde, 2013 s. 437

¹²⁷ § 396 odst. 3 ZOK.

¹²⁸ Zavádějící je proto tvrzení autorů důvodové zprávy, že rozhodnutí o volbě systému vnitřní organizace není povinné, protože zákon vychází z domněnky, že v případě mlčení nebo v případě pochybností výkladu stanov, si zakladatelé zvolili systém dualistický. Srov. HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 161.

¹²⁹ HEJDA, J. a kol., op. cit., s. 437.

zároveň jsou v textu uvedeny orgány charakteristické pro systém druhý. Takové případy však budou ojedinělé a k reálnému uplatnění domněnky bude docházet sporadicky.¹³⁰

3.4.1 Vliv změny organizační struktury na stávající orgány společnosti

V případě přechodu již existující společnosti z jednoho systému řízení na druhý se nabízí otázka, jaké dopady má taková změna na dosavadní orgány společnosti, resp. jejich členy, kterým do okamžiku účinnosti změny stanov neskončilo funkční období. Pokud jde o valnou hromadu, zákon výslovně říká, že volbou systému vnitřní struktury nejsou dotčena ustanovení zákona o valné hromadě¹³¹. V případě orgánů vnitřního řízení však zákon tuto otázku výslovně neřeší. Není nikde stanoveno, že změnou organizační struktury dochází automaticky k zániku funkce členů dosavadních orgánů společnosti. Stejně tak není upraven ani případný přesah jejich funkčního období a přechod do nových orgánů vzniklých při změně systému vnitřního řízení. Vzhledem k této právní nejistotě bude v praxi nezbytné, aby byly ukončeny funkce všech členů dosavadních orgánů, a to nejpozději ke dni účinnosti změny stanov, kterou se mění systém řízení.¹³²

I přes toto doporučení se však odborná literatura v zásadě shoduje na tom, že zánik funkce členů dosavadních orgánů vnitřního řízení nastává při účinnosti změny systému řízení automaticky i pokud by dosavadní členové odvolání nebyli.¹³³ Při změně systému vnitřního řízení totiž musí logicky dojít k zániku orgánů odpovídajících předchozímu systému. Jejich dosavadní členové tak nemohou nadále vykonávat své funkce v již neexistujícím orgánu.

Oproti tomu změna organizační struktury společnosti zásadně nedopadá na postavení valné hromady, ledaže zákon o obchodních korporacích stanoví jinak (§ 397 odst. 2 ZOK). Zásadní změnu pro valnou hromadu při přechodu z dualistického systému na monistický představuje skutečnost, že pozbývá právo volit statutární orgán

---

¹³⁰ HEJDA, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde, 2013 s. 437.

¹³¹ § 397 odst. 2 ZOK.

¹³² DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 66. Shodně HEJDA, J. a kol., op cit, s. 438.

¹³³ DĚDIČ, J., LASÁK, J., ibid. Shodně HEJDA, J. a kol. ibid., s. 439.

společnosti.¹³⁴ Ustanovení § 463 odst. 1 ZOK totiž stanoví, že statutárním orgánem společnosti je statutární ředitel jmenovaný správní radou.¹³⁵

4. Organizace monistické akciové společnosti a její varianty

V návaznosti na dřívější pojednání o obecném vymezení vnitřní organizace (viz kap. 1) bude v této a v následujících kapitolách podrobněji rozebrán hlavní předmět této práce, jímž je úprava organizace monistické akciové společnosti, zejména její varianty, postavení jednotlivých orgánů v monistickém systému a vymezení jejich působnosti.

Na začátek je však vhodné krátce připomenout základní charakteristiku akciové společnosti, neboť z ní vyplývá její specifická organizace. Akciová společnost je označována za prototyp kapitálové společnosti¹³⁶. Podstatné jsou tedy vklady akcionářů jako investorů do základního kapitálu společnosti, nikoliv osobní vlastnosti, schopnosti a výkony společníků¹³⁷. Akciová společnost je konstruována jako právní forma vhodná pro kapitálově silné podnikání, jehož chod by bylo obtížné řídit jen přičiněním, vlastních akcionářů¹³⁸. Kapitálový charakter akciové společnosti se proto projevuje především v tom, že se akcionáři sami na řízení a správě společnosti osobními výkony zásadně nepodílejí a správu společnosti delegují na profesionální management¹³⁹. Profesionalita řízení však znamená oddělení vlastnictví od řízení a vznik problému zastoupení, což vede k potřebě vytvoření dostatečných kontrolních mechanismů ve společnosti.

Z výše uvedeného plyne, že základním předpokladem efektivního fungování akciové společnosti je především jasné vymezení postavení a působnosti jejich orgánů a vztahů mezi nimi. Zároveň by však zákonná úprava neměla být v tomto ohledu přehnaně detailní. Naopak by měl být pro společníky zachován určitý prostor k přizpůsobení organizace společnosti jejím požadavkům. Podrobná a značně rigidní

---

¹³⁴ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 602.

¹³⁵ Tento výklad, ke kterému se přikláním dále v této práci, není jediný možný. K problematice ustavování statutárního ředitele srov. kap. 7.2.

¹³⁶ ELIÁŠ, K. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2000, s. 57.

¹³⁷ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl. Praha: ASPI, 2006, s. 20.

¹³⁸ *ibid.*, s. 217.

¹³⁹ POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 263.

úprava organizační struktury akciové společnosti v podobě před rekodifikací byla předmětem kritiky.¹⁴⁰ Je nesporné, že zákon o obchodních korporacích přinesl v souladu s potřebami praktického života mnohem flexibilnější úpravu organizačního uspořádání akciové společnosti.¹⁴¹ Tento fakt je demonstrován již na samotném zavedení opce vnitřní struktury řízení.

Pokud jde o úpravu vlastní monistické organizace, flexibilitu zde představuje široká variabilita možností složení orgánů. Zákon nabízí *oddělený monistický systém*, v němž je funkce statutárního ředitele oddělena od správní rady (kolektivní či individuální), nebo *kumulovaný monistický systém*, ve kterém je statutární ředitel zároveň členem rady. V rámci kumulovaného systému je možné orgány kombinovat třemi způsoby. Zákon výslovně předvídá variantu, ve které je statutární ředitel současně předsedou kolektivní správní rady. Není však vyloučeno, aby statutární ředitel byl jen řadovým členem kolektivní správní rady.¹⁴² Zákon také připouští úplnou kumulaci funkcí obou orgánů vnitřního řízení v rukou jediného člověka, tedy variantu, kdy je statutární ředitel zároveň jediným členem jednočlenné správní rady (*jednočlenný monistický systém*). Konečně touto osobou může být i jediný akcionář společnosti.¹⁴³ V této personálně nejkonzentrovanejší organizaci je celá společnost představována jediným člověkem.¹⁴⁴

Zvětšení flexibility úpravy organizační struktury akciové společnosti je bezesporu pro praxi vstřícným krokem. Zejména varianta se statutárním ředitelem coby jediným členem správní rady bude pro svou personální nenáročnost a kompetenční nekonfliktnost praxí vítaná. V ostatních případech však z důvodu nepřehledné a kusé úpravy monistického systému vzniká řada interpretačních problémů. Flexibilita je tak vykoupena značnou právní nejistotou.

---

¹⁴⁰ S. Černá in: ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl. Praha: ASPI, 2006, s. 217, poukazuje na zřejmou nevhodnost úpravy pro soukromé akciové společnosti.

¹⁴¹ HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 160.

¹⁴² Srov. § 463 odst. 3 ZOK. Domnívám se, že gramaticky lze interpretovat tak, že pouze zdůrazňuje, že statutárním ředitelem může být i předseda správní rady. Logickým výkladem na základě argumentu *a maiori ad minus* dále dovozují, že pokud zákon připouští, aby statutárním ředitelem byl předseda správní rady, může jím být i řadový člen správní rady. Shodně DVOŘÁK, T. *Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 43.

¹⁴³ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 724.

¹⁴⁴ Posílení flexibility je patrné i v úpravě dualistické struktury, kde je nově možnost zřídit představenstvo i dozorčí radu jako individuální orgány, ve kterých bude vždy v každém figurovat jen jedna osoba. – srov. § 439 odst. 1 a § 448 odst. 1 ZOK.

5. Správní rada

Správní rada je podobně jako v zahraničních úpravách stěžejním orgánem monistické akciové společnosti. Správní rada může být konstruována jako orgán kolektivní i jako orgán individuální, přičemž zákon stanoví dispozitivně, že má tři členy.¹⁴⁵ Jako každý jiný kolektivní orgán si volí ze svého středu předsedu. Ve standardním monistickém modelu v sobě správní rada jako jediný obligatorní orgán vedle valné hromady zahrnuje funkce výkonného i kontrolního orgánu. Není tomu jinak ani v české úpravě, kde správní radě náleží kontrolní a přinejmenším částečně i výkonná funkce. Ve shodě s celkovým rázem úpravy monistického systému v zákoně o obchodních korporacích je postavení a působnost správní rady explicitně vymezena jen výjimečně. Nelze se tedy vyhnout použití odkazu v § 456 ZOK. Právní regulace správní rady je tak značně nepřehledná a v mnohém nejasná.

5.1 Ustavování správní rady

5.1.1 Volba členů správní rady a možnost kodeterminace

Výkladově sporná místa se objevují již při ustavování správní rady. Volba a odvolání členů správní rady dle § 421 odst. 2 písm. f) ZOK náleží valné hromadě. Podobně jako v případě dualistického systému, u kterého byla oproti předchozí úpravě vypuštěna úprava tzv. kodeterminace¹⁴⁶, je také u monistického systému aktuální otázka, zda mohou být členové správní rady voleni i někým jiným než valnou hromadou.

Ještě před přistoupením k vlastní interpretaci uvedeného ustanovení je potřeba na tomto místě zopakovat, že ustavování orgánů akciové společnosti spadá do okruhu statusových otázek a ustanovení upravující tuto problematiku je tedy nutné považovat za kogentní (viz kap. 3.3.2). Od takového pravidla se nelze odchýlit ujednáním osob, v tomto případě stanovami, nepřipouští-li odchylku samotné pravidlo.

Oproti dualistickému systému se v případě monistického výklad ještě více komplikuje, jelikož v citovaném ustanovení je výjimka z volby členů dozorčí rady nebo

---

¹⁴⁵ § 457 odst. 1 ZOK. Výjimkou je správní rada evropské společnosti, která musí mít dle ustanovení § 26 ZoSE, nejméně 3 a nejvíce 18 členů.

¹⁴⁶ Blíže srov. ČECH, P. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*. 2013, č. 11, s. 34-36.

správní rady valnou hromadou explicitně stanovena pouze pro volbu členů dozorčí rady. Z doslovného a izolovaného výkladu tohoto ustanovení se jeví, že se výjimka týká pouze volby členů dozorčí rady. Pro tento názor svědčí také obecně uplatňovaná zásada restriktivního výkladu při interpretaci výjimky z pravidla¹⁴⁷. Naopak z aplikace odkazu v § 456 odst. 2 ZOK lze dovodit, že se výjimka z volby členů orgánů valnou hromadou vztahuje i na správní radu, jelikož co je stanoveno pro dozorčí radu, platí podle okolností i pro správní radu. Funkční odkazy v § 456 ZOK tak opět a nikoliv naposledy vyvolávají interpretační konflikt. K posledně jmenovanému závěru se přiklání J. Dědič a J. Lasák, přičemž za klíčový považují jejich argument o tom, že zákon o přeměnách obchodních společností a družstev výslovně počítá s možností volby členů správní rady zaměstnanci (viz § 101a ZoPřem).¹⁴⁸ Přesvědčivý je také systematické poukázání na obdobnou výjimku v § 421 odst. 2 písm. e) ZOK, která se rovněž vykládá tak, že se uplatní i na správní radu (srov. kap. 7.2).

Proto se ztotožňuji se závěrem shora jmenovaných autorů a dodávám, že mu svědčí také to, že oblast práva obchodních korporací je součástí soukromého práva, jež je budováno na zásadě autonomie vůle, to znamená především na smluvní svobodě. Pokud se jeví jako možné dvě varianty výkladu, měl by se upřednostnit ten, který smluvní svobodu omezuje méně, tedy takový, jenž umožňuje společníkům zakotvit ve stanovách volbu členů správní rady také někým jiným než valnou hromadou (např. zaměstnanci).

Upřednostněním tohoto výkladu však nejsou vyřešeny všechny interpretační problémy ustanovení § 421 odst. 2 písm. f) ZOK o volbě správní rady. Další výkladový otazník totiž vyplývá z vágní formulace výjimky v citovaném ustanovení, podle kterého do působnosti valné hromady náleží volba členů správní rady *s výjimkou členů, které nevolí valná hromada*. Z důvodu chybějícího upřesnění vyvstává otázka, zda může být tato výjimka zakotvena ve stanovách nebo se uplatní pouze v případech stanovených zákonem.¹⁴⁹ Část odborné veřejnosti upřednostňuje ustanovení § 448 odst. 2 ZOK v

---

¹⁴⁷ Tato interpretační zásada vyplývá z ustálené judikatury Nejvyššího i Ústavního soudu. - srov. např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 144/2000 nebo usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 33/2010.

¹⁴⁸ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4, s. 103.

¹⁴⁹ Tato problematika byla předmětem poměrně rozsáhlé diskuze mezi odbornou veřejností v souvislosti s možností zachování kodeterminace, kterou zakotvoval zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění do 31.12.2013, i za účinnosti nové úpravy v zákoně o obchodních korporacích, jenž ustanovení o

části o dozorčí radě (uplatňující se prostřednictvím odkazu v § 456 ZOK i na správní radu), kde je stejně jako v § 421 odst. 2 písm. f) ZOK duplicitně řečeno, že členy dozorčí rady (správní rady) volí a odvolává valná hromada, avšak není zde uvedena výjimka pro ty členy, které nevolí valná hromada. Z toho je dovozován závěr, že nelze stanovami založit omezení valné hromady při volbě členů dozorčí rady (správní rady), jelikož jde o statusové, a tedy kogentní ustanovení¹⁵⁰. Výjimka v § 421 odst. 2 písm. f) ZOK se podle tohoto restriktivního výkladu uplatní jen v případech stanovených zákonem¹⁵¹.

Větší část odborné veřejnosti však vystupuje proti takovému výkladu a zastává liberálnější interpretaci předmětné výjimky, tedy že ji lze zakotvit ve stanovách společnosti¹⁵². Tento výklad upřednostňuje naopak ustanovení § 421 odst. 2 písm. f) ZOK. Preferovaný systematický výklad je odůvodněn tím, že zákon o přeměnách ve znění účinném od 1. 1. 2014 na mnoha místech, včetně v úpravě vnitrostátních přeměn, počítá s účastí zástupců zaměstnanců v dozorčí radě i správní radě, přičemž vždy výslovně dodává, *je-li tak určeno stanovami nástupnické akciové společnosti*¹⁵³. Nicméně právo volby členů dozorčí rady (správní rady) lze dle tohoto výkladu svěřit také někomu jinému než zaměstnancům, např. akcionářům¹⁵⁴ nebo i osobě stojící mimo společnost¹⁵⁵. Z požadavku veřejného pořádku však vyplývá, že nelze valnou hromadu z volby členů dozorčí/správní rady zcela vyloučit¹⁵⁶.

---

kodeterminace vypustil. - srov. ČECH, P. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*. 2013, č. 11, s. 34-36.

¹⁵⁰ I. Štenglová in: ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 709.

¹⁵¹ Např. volba členů dozorčí/správní rady zaměstnanci jako důsledek přeshraniční fúze. – srov. § 214 a násl. ZoPřem.

¹⁵² Srov. ČECH, P. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*. 2013, č. 11, s. 35 nebo LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 2111-2112 nebo HEJDA, J. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 386.

¹⁵³ § 100 odst. 1 písm. f), § 101a odst. 1, § 290b odst. 1, 371 odst. 1 ZoPřem.

¹⁵⁴ Akcionáři s akciemi se zvláštním právem jmenovat členy dozorčí rady (tzv. právo vyslání). Srov. LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 2115.

¹⁵⁵ Věřitelům, obchodním partnerům, zástupcům obce, apod. Srov. ČECH, P. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*. 2013, č. 11, s. 35.

¹⁵⁶ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4, s. 104, dovozují, že by měla být zachována působnost valné hromady k volbě nejméně poloviny členů dozorčí/správní rady.

V této otázce se rovněž přikláním k liberálnějšímu výkladu, tedy přípuštění možnosti svěřit stanovami volbu části správní rady i někomu jinému než valné hromadě. Tento závěr opět zdůvodňuji klíčovou soukromoprávní zásadou smluvní svobody, na jejímž základě by se měl preferovat výklad, který umožňuje dobrovolné zavedení kodeterminace nebo svěřením práva volit členy správní rady stanovami někomu jinému, avšak vždy při současném dodržení limitů plynoucích z požadavku veřejného pořádku.

5.1.2 Volba předsedy správní rady

Určité výkladové nejasnosti se objevují vedle konstituování samotné správní rady také v úpravě volby jejího předsedy. V ustanovení § 44 odst. 3 ZOK je zakotvena zásada, podle které si svého předsedu volí vždy sám kolektivní orgán. Toto pravidlo je dále potvrzeno také v úpravě dualistické akciové společnosti, a to v § 439 odst. 3 ZOK pro představenstvo a v § 448 odst. 3 ZOK pro dozorčí radu. Stejným způsobem je i v § 461 odst. 1 ZOK řečeno, že správní rada si volí a odvolává svého předsedu. Přesto se však v odborné literatuře objevuje názor, že stanovami lze valné hromadě založit právo rozhodovat o tom, kdo bude předsedou správní rady.¹⁵⁷

S takovým závěrem ovšem nesouhlasí převážná část odborné veřejnosti.¹⁵⁸ Stejně jako tito autoři považují za nesporné, že ustavování orgánů společnosti a vymezení jejich působnosti je statusovou otázkou, tudíž jde o kogentní ustanovení. Od takového se nelze odchýlit, nepřipouští-li to sám zákon (srov. kap. 3.3.2). Žádné takové odchýlení však není u volby předsedy správní rady (ani u volby předsedy představenstva či dozorčí rady) přípuštěno. Pro takovou stanovami zakotvenou modifikaci tedy neexistuje náležitá právní opora.¹⁵⁹ Domnívám se rovněž, že pro správné fungování správní rady, jejíž činnost je řízena a organizována jejím předsedou¹⁶⁰, a potažmo i pro fungování společnosti je nezbytné, aby si svého předsedu

---

¹⁵⁷ I. Štenglová in: ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 722 prezentuje obdobný výklad také u volby předsedy představenstva a předsedy dozorčí rady. Srov. *ibid.*, s. 699 a s. 709.

¹⁵⁸ Srov. ČECH, P. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*. 2013, č. 11, s. 35-36 nebo LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 2177 nebo DVOŘÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 39 nebo HEJDA, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde, 2013 s. 530.

¹⁵⁹ LASÁK, J. a kol. *op. cit.*, s. 2177.

¹⁶⁰ Viz § 462 odst. 1 ZOK.

správní rada zvolila sama, nikoliv aby jí byl nadiktován zvenčí.¹⁶¹ Považuji to za otázku veřejného pořádku.

V případě, že stanovy zakotví správní radu jako jednočlenný orgán, pak otázka volby jejího předsedy z povahy věci odpadá. Individuální orgán nemůže mít předsedu, neboť ten nemá komu předsedat. Jediný člen správní rady však logicky vykonává veškerou působnost správní rady, včetně působnosti jejího předsedy, přestože formálně předsedou není.¹⁶²

6. Vymezení působnosti správní rady

Přestože v ustanovování správní rady se vyskytují sporná místa, poměrně důležitější je z pohledu řádného a efektivního fungování společnosti jasné vymezení působnosti orgánů vnitřního řízení tak, aby ve společnosti nevznikaly konflikty a náklady řízení byly sníženy na minimum. Úprava monistického systému v zákoně o obchodních korporacích bohužel tento základní požadavek nenaplnuje. Vymezení působnosti správní rady, zejména ve vztahu ke statutárnímu řediteli, lze považovat za nejvýraznější nedůslednost celé úpravy monismu v zákoně o obchodních korporacích. Jelikož je přímá úprava působnosti správní rady velice kusá, nezbyvá než ji vymezit nepřímo prostřednictvím odkazů v § 456 ZOK.

Působnost správní rady lze rozdělit na dvě složky. Správní rada má jednak působnost kontrolního orgánu a jednak přinejmenším částečnou působnost statutárního orgánu (výkonného orgánu). Kontrolní působnost vyplývá převážně z aplikace odkazu v § 456 odst. 2 ZOK, podle něhož se na správní radu použijí analogicky ustanovení o dozorčí radě. Výkonná působnost (dílní působnost statutárního orgánu) je zakotvena v § 460 odst. 1 ZOK, který svěřuje správní radě právo určovat základní zaměření obchodního vedení společnosti, a v § 460 odst. 2 ZOK, podle něhož správní radě náleží také tzv. zbytková působnost. Podle zákona však správní rada nemá všeobecné

---

¹⁶¹ Shodně ČECH, P. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*. 2013, č. 11, s. 36.

¹⁶² DVORÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 40. Shodně DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 69.

oprávnění zastupovat společnost navenek.¹⁶³ Obchodní vedení a zbytková působnost je obecně v jiných právnických osobách i v akciové společnosti s dualistickým systémem výlučně v rukách statutárního orgánu¹⁶⁴, kterému náleží také generální zástupčí oprávnění. Nicméně statutárním orgánem v monistické akciové společnosti je podle § 463 odst. 1 ZOK statutární ředitel.

6.1 Kompetenční konflikt správní rady a statutárního ředitele

Z výše specifikované konstrukce, podle které působnost správní rady zahrnuje i dílčí působnost statutárního orgánu, jímž je statutární ředitel, vzniká logicky kompetenční konflikt mezi těmito orgány. Konflikt pramení především z ustanovení § 460 odst. 2 ZOK o zbytkové působnosti správní rady a jeho vztahu k ustanovením upravujícím působnost statutárního ředitele, tedy ustanovení § 463 odst. 1 ZOK, § 463 odst. 4 ZOK a zejména ustanovení § 456 odst. 1 ZOK, jež odkazuje na úpravu představenstva v dualistickém systému

6.1.1 Působnost správní rady a statutárního ředitele dle odkazů v § 456 ZOK

Na základě komparace výše uvedené koncepce s úpravou v dualistickém systému lze konstatovat, že správní rada vykonává působnost dozorčí rady i částečnou působnost představenstva¹⁶⁵. Ovšem dle odkazů v § 456 ZOK se ustanovení o dozorčí radě použijí na správní radu a ustanovení o představenstvu se aplikují na statutárního ředitele nebo na *jiný orgán s obdobnou působností*. Je na posouzení, zda lze považovat správní radu za tento jiný orgán a v souladu s tím na ni aplikovat analogicky ustanovení o představenstvu.

Obdobnou působnost má správní rada nesporně, pokud jde o obchodní vedení, neboť jí náleží přinejmenším co do základního zaměření¹⁶⁶. Dle jednoho z možných výkladů ustanovení o zbytkové působnosti v § 460 odst. 2 ZOK, lze správní radě dokonce dovozovat působnost statutárního orgánu v plném rozsahu¹⁶⁷. Tím by došlo

---

¹⁶³ Tato působnost náleží statutárnímu orgánu, jímž je v monistickém systému dle § 463 odst. 1 ZOK statutární ředitel. – srov. kap. 6.3.

¹⁶⁴ Srov. § 163 OZ, § 195 odst. 1 a § 435 odst. 2 ZOK.

¹⁶⁵ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 67.

¹⁶⁶ Srov. § 460 odst. 1 a § 463 odst. 4 ZOK.

¹⁶⁷ Tzn. obchodní vedení v plném rozsahu i generální zástupčí oprávnění. Srov. ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2014, s. 340.

fakticky ke zdvojení statutárního orgánu a o postavení správní rady jako orgánu s obdobnou působností by nebylo pochyb. Nehledě na interpretaci § 460 odst. 2 ZOK však můžeme s jistotou říci, že správní rada je skutečně jiným orgánem s obdobnou působností ve smyslu § 456 odst. 1 ZOK, přinejmenším co do obchodního vedení.

Z tohoto závěru však vzniká interpretační spor o to, zda použít ustanovení o představenstvu na statutárního ředitele nebo na správní radu. K určitému řešení se lze dobrat upřednostněním teleologického výkladu. Z důvodové zprávy je možné vyčíst, že zřejmým úmyslem zákonodárce bylo použití odkazu v § 456 odst. 1 ZOK výlučně na statutárního ředitele, nikoliv založení prakticky neřešitelného interpretačního konfliktu vznikajícího při aplikaci odkazu na oba orgány.¹⁶⁸ Na správní radu se tedy použijí pouze ustanovení o dozorčí radě dle § 456 odst. 2 ZOK. Ze systematického výkladu § 456 ZOK vyplývá stejný závěr, a to že první odstavce je určen pro statutárního ředitele, o kterém se zde výslovně hovoří, nikoliv pro správní radu, která zde v porovnání s odstavcem druhým není explicitně uvedena. Můžeme uzavřít, že správní rada není zákonodárcem považována za jiný orgán s obdobnou působností ve smyslu § 456 odst. 1 ZOK a tudíž se na ni použije pouze § 456 odst. 2 ZOK.¹⁶⁹

Toto řešení je však sporné, pokud jde o působnost (nikoliv postavení členů) správní rady. Široce formulovaná zbytková působnost správní rady v § 460 odst. 2 ZOK vede k tomu, že působnost statutárního ředitele je v určitém rozsahu překrývána působností správní rady, přinejmenším v obchodním vedení. V těchto případech tak správní rada reálně má působnost, která náleží v dualistickém systému představenstvu. Podle odkazu v § 456 odst. 1 ZOK však odpovídající ustanovení o představenstvu nelze použít na správní radu, pouze na statutárního ředitele. V těchto situacích je tak nutné, jak navrhují J. Dědič s J. Lasákem, upřednostnit § 460 odst. 2 ZOK (jako *lex specialis*) před § 456 odst. 1 ZOK a použít ustanovení o představenstvu na správní radu¹⁷⁰. Je zřejmé, že finální určení orgánu, na něhož se bude ustanovení o působnosti

---

¹⁶⁸ Srov. HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 179-182.

¹⁶⁹ Shodně T. Dvořák in DVORÁK, T. *Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 37. Stejný závěr vyplývá z výkladu I. Štenglové in: ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 717, která se přiklání k tomu, že správní rada ze zákona není orgánem s obdobnou působností, zejména protože ji zákon výslovně nesevěřuje oprávnění zastupovat společnost navenek.

¹⁷⁰ DĚDIČ J., LASÁK, J., *Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část)*. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 68.

představenstva aplikovat, je rozhodujícím způsobem závislé na výkladu zbytkové působnosti správní rady v § 460 odst. 2 (viz následující kapitola).

Pokud však jde o právní postavení statutárního ředitele a členů správní rady, které se netýká jejich působnosti, výklad § 456 ZOK v tomto směru nečiní žádné zásadní problémy¹⁷¹. Úprava postavení členů představenstva se uplatní na statutárního ředitele, zatímco ustanovení týkající se postavení členů dozorčí rady se použije na členy správní rady.

6.1.2 Zbytková působnost správní rady

Podle ustanovení § 460 odst. 2 ZOK náleží správní radě tzv. zbytková působnost. Ta je podle obecného pravidla v § 163 OZ zásadně svěřena statutárnímu orgánu. Ustanovení § 460 odst. 2 ZOK u akciové společnosti s monistickou strukturou je nutné považovat za *lex specialis* k § 163 OZ¹⁷². Zbytková působnost správní rady je však oproti obecné úpravě formulována mnohem širěji. Ta totiž zahrnuje pouze ty záležitosti, které nejsou zákonem svěřeny do působnosti jiného orgánu, zatímco speciální zbytková působnost správní rady zahrnuje všechny záležitosti, které zákon nesvěřuje „pouze“ do působnosti valné hromady.

Je nutné podotknout, že konflikt působností by zde vůbec nevznikal, kdyby zákonodárce zakotvil „pravý“ monismus se správní radou jako jediným orgánem vnitřního řízení, v souladu se zahraničními úpravami. Jelikož je však statutární ředitel dalším orgánem společnosti s vlastní od správní rady neodvozenou působností, je jeho působnost překrývána zbytkovou působností správní rady, jež je omezena pouze působností valné hromady, nikoliv statutárního ředitele. Vzniká tak kompetenční konflikt mezi těmito dvěma orgány. Zákon výslovně říká, že statutární ředitel je statutárním orgánem, náleží mu obchodní vedení a uplatňuje se na něj analogicky úprava o představenstvu.¹⁷³ Nicméně veškerá jeho působnost bezesporu není zákonem svěřena do působnosti valné hromady, tudíž dle izolovaného výkladu § 460 odst. 2 ZOK spadá ve své úplnosti do zbytkové působnosti správní rady. Důsledkem této konkurence

---

¹⁷¹ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 2156.

¹⁷² ibid s. 2175. Shodně HAVEL, B. A ještě k tzv. absolutoriu a také k přenosu obchodního vedení na správní radu. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 174 a ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 721.

¹⁷³ Srov. § 456 odst. 1, § 463 odst. 1 a 4 ZOK.

je právní nejistota při určení orgánu, na něhož se má ustanovení o představenstvu v daném případě aplikovat, tedy zda na statutárního ředitele podle § 456 odst. 1 ZOK nebo na správní radu podle § 460 odst. 2 ZOK¹⁷⁴.

Interpretace ustanovení § 460 odst. 2 je tedy naprosto zásadní pro vymezení působnosti orgánů vnitřního řízení v monistickém systému. Výklad je ovšem velice komplikovaný a kontroverzní, proto odborná veřejnost dospěla k několika možným variantám výkladu. Nicméně lze vysledovat v zásadě dva krajní přístupy, které budu označovat pro účely této práce jako širší výklad a užší výklad. Je nutné zdůraznit, že se jedná pouze o krajní výkladové varianty a mezi nimi existují další možné interpretace, které kombinují v různé míře oba přístupy. Zároveň je možné zaujmout vždy u jednotlivé složky působnosti správní rady (např. obchodní vedení, zástupčí oprávnění) odlišný výklad, než ke kterému bylo přikloněno u jiné složky. Z tohoto důvodu budou v následujících kapitolách této práce složky působnosti správní rady rozebrány jednotlivě.

Užší výklad zbytkové působnosti správní rady

Užší výklad zbytkové působnosti upřednostňuje a chrání působnost statutárního ředitele. Dle této interpretace zbytková působnost správní rady vůbec nezasahuje do působnosti zákonem přiznané statutárnímu řediteli. Tento restriktivní přístup pokládá úpravu v § 460 odst. 2 ZOK za legislativní chybu či „zjevně chybný konstrukt“¹⁷⁵ v tom směru, že zákon opomněl vyloučit ze zbytkové působnosti správní rady činnosti svěřené statutárnímu řediteli¹⁷⁶. Ustanovení § 460 odst. 2 ZOK je nutné vykládat tak, že zbytková působnost správní rady je omezena nejen působností valné hromady, ale i působností statutárního ředitele.¹⁷⁷ T. Dvořák jde ještě dále, když tvrdí, že § 460 odst. 2 ZOK se použije jen v rozsahu, v jakém ze zákona ani ze stanov není dána působnost ani

---

¹⁷⁴ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 68.

¹⁷⁵ DVOŘÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 38.

¹⁷⁶ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2014, s. 340.

¹⁷⁷ Srov. T. Dvořák in DVOŘÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 38 nebo I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 721.

valné hromady, ani statutárního ředitele a ani jiného orgánu společnosti¹⁷⁸. Dle užšího výkladu je tedy zbytková působnost v § 460 odst. 2 omezena natolik, že v podstatě odpovídá formulaci obecné zbytkové působnosti v § 163 OZ. Správní radě nenáleží generální zástupčí oprávnění a z obchodního vedení je jí svěřeno pouze určování jeho základní zaměření. Její zasahování do konkrétních záležitostí obchodního vedení je vyloučeno.

Širší výklad zbytkové působnosti správní rady

Širší výklad § 460 odst. 2 ZOK naopak staví správní radu do silné pozice v řízení společnosti, poněvadž se jí podle něj dovozuje působnost statutárního orgánu v plném rozsahu, tj. obchodní vedení v celém jeho rozsahu i generální zástupčí oprávnění¹⁷⁹. Při této interpretaci fakticky dochází ke zdvojení statutárního orgánu (statutární ředitel a správní rada). Správní rada může rozhodovat i o věcech, které náleží dle zákona do působnosti statutárního ředitele (nejen o základním zaměření obchodního vedení). Působnost statutárního ředitele je omezena tím, co si vyhradí správní rada¹⁸⁰.

6.2 Obchodní vedení

Obchodním vedením je zejména organizování a řízení podnikatelské činnosti společnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech. Jde v zásadě o veškeré rutinní rozhodování ve společnosti (srov. kap. 1.3). Na obchodním vedení společnosti se podílí oba orgány vnitřního řízení, přičemž dle dikce zákona náleží statutárnímu řediteli obchodní vedení, zatímco správní radě určování jeho základního zaměření.¹⁸¹ Do tohoto rozdělení ovšem výrazně zasahuje ustanovení o zbytkové působnosti správní rady. Správný výklad této působnosti je vzhledem k ustanovení 245 OZ ve spojení s § 45 odst. 1 ZOK klíčový, neboť je zde stanoveno, že se na rozhodnutí orgánu v záležitosti, o které nemá působnost rozhodnout, hledí, jako by nebylo přijato (zdánlivost).

---

¹⁷⁸ DVOŘÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 37.

¹⁷⁹ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2014, s. 340.

¹⁸⁰ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 2171.

¹⁸¹ Srov. § 460 odst. 1 a § 463 odst. 4 ZOK.

6.2.1 Pojem základní zaměření obchodního vedení

Při výkladu je nutné se nejdříve zabývat otázkou, co je *základním zaměřením* obchodního vedení, resp. kde je hranice mezi základním zaměřením obchodního vedení a „běžným“ obchodním vedením. Už jen obchodní vedení je otevřeným pojmem, který však byl poměrně jednoznačně vymezen judikaturou. Co se rozumí základním zaměřením obchodního vedení, však jasné není. Pojem se snaží vyložit odborná literatura,¹⁸² avšak jednotlivé výklady jsou nutně odlišné, jelikož jde o poměrně vágní pojem. Na jednotný výklad bude nutné počkat až do vytvoření relevantní judikatury. V této chvíli tak nelze přesně definovat hranici mezi základním zaměřením obchodního vedení a prostým obchodním vedením. Zda je ovšem vůbec nutné hledat tuto hranici, závisí opět na výkladu ustanovení § 460 odst. 2 ZOK.

6.2.2 Obchodní vedení při užším výkladu § 460 odst. 2 ZOK

Část odborné veřejnosti upřednostňuje užší výklad zbytkové působnosti správní rady, pokud jde o obchodní vedení.¹⁸³ Tento přístup chrání působnost statuárního ředitele včetně jeho obchodního vedení. Zbytková působnost správní rady je omezena nejen působností valné hromady, ale i působností statutárního ředitele. Prosté obchodní vedení náleží jen statuárnímu řediteli, zatímco správní radě je vyhrazeno pouze určování jeho základního zaměření. Správní rada tak nemůže přímo zasahovat do samotného výkonu obchodního vedení a rozhodovat za statuárního ředitele. Při této interpretaci se § 460 odst. 1 ZOK chápe jako *lex specialis* k § 463 odst. 4 ZOK. Tento výklad však neřeší problém s určením hranice základního zaměření a prostého obchodního vedení.

---

¹⁸² I. Štenglová in: ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 721, rozumí základním zaměřením vytyčení základních, především střednědobých cílů, z dlouhodobých jen těch, které nevyžadují přibrání strategického partnera či změnu struktury podniku společnosti, ty patří do působnosti valné hromady. DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4, s. 98, řadí pod tento pojem především schvalování jakýchkoliv plánů na určité období (např. plán výroby, odbytu, obchodní, marketingový, investiční, plán personálního a sociálního rozvoje, finanční plán apod.) nebo rozpočtu.

¹⁸³ Srov. DVORÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 37. Shodně ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 721 nebo HEJDA, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde, 2013 s. 529.

6.2.3 Obchodní vedení při širším výkladu § 460 odst. 2 ZOK

Při uplatnění širšího výkladu zbytkové působnosti, pokud jde o obchodní vedení, se lze setkat v zásadě se dvěma variantami. Obě sice dodržují širší pojetí § 460 odst. 2 ZOK, ale závěry z nich vyplývající se odlišují.

Jeden z možných výkladů chápe ustanovení § 460 odst. 1 ZOK jako *lex specialis* k § 460 odst. 2 ZOK. Působnost správní rady v oblasti obchodního vedení, která by jinak plynula ze zbytkové působnosti, je speciálním ustanovením v § 460 odst. 1 ZOK omezena pouze na jeho základní zaměření¹⁸⁴. Samotné obchodní vedení náleží výlučně statutárnímu řediteli. Tímto výkladem se dochází ke stejnému závěru jako při výše popsaném užším výkladu, avšak z odlišných důvodů. Rovněž zde zůstává problém s vymezením hranice mezi prostým obchodním vedením a jeho základním zaměřením.

Jinou variantu širšího výkladu § 460 odst. 2 ZOK prezentuje J. Dědič s J. Lasákem¹⁸⁵. Ti zastávají názor, že správní rada jako vrcholný orgán obchodního vedení rozhoduje jak o jeho základním směřování, tak si může z titulu její zbytkové působnosti vyhradit i rozhodování o jeho jednotlivých složkách, tedy i o záležitostech běžného obchodního vedení. V tomto pojetí se § 463 odst. 4 ZOK chápe jako výjimka z § 460 odst. 2 ZOK. Smyslem ustanovení § 460 odst. 1 ZOK je toliko omezení působnosti statutárního ředitele na záležitosti prostého vedení. Správní rada je tedy nositelem úplného obchodního vedení.

Nespornou předností tohoto výkladu je odpadnutí problému s určením záležitostí, které ještě spadají do základního zaměření obchodního vedení.¹⁸⁶ Jelikož do působnosti správní rady náleží kompletní obchodní vedení, nebude nikdy hrozit zdánlivost jejího rozhodnutí o obchodním vedení (i prostém) z důvodu chybějící působnosti.¹⁸⁷ Za klíčový pro příklon k této interpretaci považuji komparativní výklad. Konstrukce obchodního vedení jak je prezentována J. Dědičem s J. Lasákem, více odpovídá klasickému monistickému modelu, kde je nositelem a původcem veškeré působnosti v obchodním vedení správní rada, která toliko deleguje obchodní vedení

---

¹⁸⁴ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 718.

¹⁸⁵ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4, s. 99.

¹⁸⁶ BODLÁK, F. Monistický systém v České republice a Itálii. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 51.

¹⁸⁷ Viz § 45 odst. 1 ZOK ve spojení s § 245 OZ.

(jeho část) na ředitele (srov. kap. 2.2). Ani skutečnost, že se působnosti obou orgánů překrývají, nemusí v praxi činit problémy při podrobnější úpravě ve stanovách. Platí také, že obchodní vedení je výlučně vnitřní působností a proto nemá přímé účinky navenek. Domnívám se, že použitím tohoto výkladu nemůžou být poškozeny třetí osoby, protože ty jsou chráněny pravidly pro jednání za společnost, která nejsou regulací obchodního vedení dotčena.¹⁸⁸ Podporu pro tuto interpretaci lze rovněž nalézt v důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích¹⁸⁹. A konečně i hlavní autor návrhu zákona o obchodních korporacích B. Havel tvrdí, že „*pravidlo v § 460 odst. 2 není nahodilým pravidlem, ale konstrukčním kamenem pro funkčnost monistického systému, který stojí na podstatě správní rady coby orgánu sui generis, který má výkonnou i kontrolní složku. Proto se předpokládá zbytková působnost odlišně od § 163 OZ*“.¹⁹⁰ Z těchto slov vyplývá, že formulace zbytkové působnosti správní rady není legislativní chybou, jak tvrdí zastánci užšího výkladu, ale skutečně je omezena pouze působností valné hromady.

Přestože B. Havel zastává stejně jako J. Dědič a J. Lasák široké pojetí § 460 odst. 2 ZOK, podle kterého správní rada může rozhodovat i o běžném obchodním vedení, jeho přístup je poměrně odlišný. Považuje totiž ustanovení § 463 odst. 4 ZOK za dispozitivní, které není v rozporu s § 460 odst. 2 ZOK. To znamená, že zákon dispozitivně nabízí řešení, které rozděluje základní zaměření obchodního vedení a samotné obchodní vedení. Zákon podle něj předpokládá možnost odlišné regulace tím, že správní radě svěřuje zbytkovou působnost a tak umožňuje, aby jí bylo svěřeno i samotné obchodní vedení (tzv. přenos obchodního vedení). Tento přístup má však několik nedostatků. Prvně je nutné konstatovat, stejně jako B. Havel, že otázka vymezení působnosti orgánu společnosti je nesporně otázkou statusovou¹⁹¹. Relevantní ustanovení je tedy nutno považovat za kogentní, není-li takovým pravidlem výslovně připuštěna výjimka. Ustanovení § 463 odst. 4 ZOK však žádnou výjimku nepřipouští. Pokud tedy zákon výslovně říká, že do působnosti statutárního ředitele přísluší

---

¹⁸⁸ HAVEL, B. A ještě k tzv. absolutoriu a také k přenosu obchodního vedení na správní radu. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 174.

¹⁸⁹ Důvodová zpráva výslovně říká, že správní rada může to samé co dozorčí rada a další činnosti, uzná-li to za potřebné. Ostatní orgány jsou povinny s ní spolupracovat a její rozhodnutí jsou pro ně závazná. Působnost správní rady však nesmí jít na úkor působnosti valné hromady. – srov. HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 181.

¹⁹⁰ HAVEL, B. op. cit. sub. 188, s. 174

¹⁹¹ *ibid.*

obchodní vedení společnosti, nelze mu tuto působnost stanovami odebrat a přenést ji na správní radu. Nicméně vlastní „přenesení“ obchodního vedení na správní radu je z logiky věci vyloučeno. Pokud se bude vycházet ze širokého výkladu zbytkové působnosti, je správní rada *ex lege* nositelem veškerého obchodního vedení.¹⁹²

6.2.4 Závěr k obchodnímu vedení

Na základě všech výše uvedených důvodů se přikláním k názoru J. Dědiče a J. Lasáka, kteří na základě § 460 odst. 2 ZOK přiznávají správní radě obchodní vedení v plném rozsahu. Za rozhodující argument pro tento výklad považuji to, že představuje přiblížení se standardnímu monistickému modelu a také skutečnost, že toto uspořádání obchodního vedení nemá účinky navenek a nemohou jím být poškozeny práva třetích osob.

V praxi bude v této práci preferované schéma fungovat zpravidla tak, že správní rada jako vrcholný kolektivní orgán obchodního vedení, bude rozhodovat především o základním zaměření obchodního vedení, jelikož se každodenního řízení společnosti z praktických důvodů neúčastní. Jde totiž o kolektivní orgán, jenž nezasedá permanentně. Rozhoduje ve sboru na formálně svolaném zasedání¹⁹³. Reálně je tak správní rada od běžného obchodního vedení odloučena. Vykonávat jej proto bude standardně statutární ředitel, a to v mantinelech správní radou vytyčených. Správní rada bude rozhodovat namísto statutárního ředitele výjimečně. Je nutné zdůraznit, že v zájmu efektivní fungování tohoto schématu je nezbytné podrobněji upravit obchodní vedení ve stanovách. Zejména bude nutné upřesnit ta rozhodnutí, která spadají do základního zaměření obchodního vedení a jsou vyloučena z působnosti statutárního ředitele, a také stanovit případy, kdy by měla správní rada zasahovat i do běžného obchodního vedení.¹⁹⁴

---

¹⁹² Není však vyloučena delegace obchodního vedení na třetí osobu s tím, že orgán, kterému obchodní vedení dle zákona přísluší, jej v delegovaném rozsahu neztrácí a nezbavuje se odpovědnosti za jeho řádný výkon (*culpa in eligendo*) – blíže srov. HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2010, s. 86-87.

¹⁹³ Srov. § 156 odst. 1 OZ a § 458 odst. 1.

¹⁹⁴ V zájmu efektivnosti řízení společnosti by mělo jít pouze o výjimečné situace, zejména vzniklé z iniciativy statutárního ředitele. Bylo by proti dobrému fungování společnosti, kdyby správní rada rozhodovala o běžném obchodním vedení bez jeho vědomí.

Problém s vymezením působnosti k obchodnímu vedení logicky nenastává v jednočlenné monistické akciové společnosti, kde je veškerá působnost včetně obchodního vedení svěřena do rukou jediné fyzické osoby.

V souvislosti s obchodním vedením je vhodné dodat, že správní rada jako kolektivní orgán rozhoduje o obchodním vedení standardně ve sboru. Avšak zákon nově přímo nabízí možnost rozdělení působnosti kolektivního orgánu mezi jeho jednotlivé členy.¹⁹⁵ Při odpovídající úpravě ve stanovách tak mohou jednotliví členové kolektivní správní rady rozhodovat v rámci svěřené oblasti obchodního vedení samostatně.¹⁹⁶

6.3 Jednání za společnost

Zákon odlišuje obchodní vedení (vnitřní působnost) od jednání za společnost navenek (vnější působnost), přičemž řada rozhodnutí přijatých v rámci obchodního vedení vyžaduje ke své realizaci i konkrétní právní jednání vůči třetím osobám (viz kap. 1.3). Generální zástupčí oprávnění je dle zákona svěřeno statutárnímu orgánu.¹⁹⁷ V monistické akciové společnosti je dle § 463 odst. 1 ZOK statutárním orgánem společnosti statutární ředitel. Tuto zdánlivě jednoznačnou úpravu však znovu komplikuje tolikrát zmiňované ustanovení v § 460 odst. 2 ZOK. Vzniká totiž otázka, zda lze jednatelské oprávnění a potažmo postavení statutárního orgánu dovozovat správní radě prostřednictvím její široké zbytkové působnosti.

6.3.1 Zástupčí oprávnění při užším výkladu § 460 odst. 2 ZOK

Při izolovaném výkladu § 460 odst. 2 ZOK vyplývá, že pokud do působnosti správní rady náleží vše, co zákon nesvěřuje valné hromadě, náleží jí také jednatelská působnost, neboť ta valné hromadě bezesporu nenáleží. Avšak dle § 164 odst. 1 OZ náleží generální zástupčí oprávnění pouze statutárnímu orgánu. Tím je v monistickém systému výslovně určen jen statutární ředitel, nikoliv správní rada. Správní radě tak nelze jen z obecné úpravy zbytkové působnosti dovozovat postavení statutárního orgánu¹⁹⁸. Jelikož správní rada není statutárním orgánem, ustanovení § 164 odst. 1 OZ

---

¹⁹⁵ Viz § 156 OZ.

¹⁹⁶ Blíže srov. JOSKOVÁ, L. Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 7-8, s. 46-50.

¹⁹⁷ Viz § 164 odst. 1 OZ.

¹⁹⁸ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 718.

vylučuje její jednatelskou působnost¹⁹⁹. Tento závěr je podporován i teleologickým výkladem, neboť důvodová zpráva se zmiňuje vždy pouze o jediném statutárním orgánu, kterým je statutární ředitel²⁰⁰. Dalším relevantním argumentem je skutečnost, že zákonodárce v obecné úpravě v občanském zákoníku rozlišuje zbytkovou působnost (§ 163 OZ) od zástupčího oprávnění (§ 164 OZ), samotná zbytková působnost proto nezakládá správní radě působnost jednatelskou²⁰¹. Užší výklad je podpořen také tím, že pokud by správní rada zástupčí oprávnění měla, pak by zcela ztrácelo funkci ustanovení § 462 odst. 2 ZOK, které upravuje speciální zástupčí oprávnění předsedy správní rady v řízeních proti statutárnímu řediteli²⁰². J. Lasák k tomuto ustanovení výstižně dodává, že toto oprávnění „je zjevně formulováno jako výjimka ze zákonného pravidla, podle něhož členům správní rady obecně zástupčí oprávnění nenáleží.“²⁰³

6.3.2 Zástupčí oprávnění při širším výkladu § 460 odst. 2 ZOK

Naopak širším výkladem § 460 odst. 2 ZOK se správní radě z její zbytkové působnosti dovozuje generální zástupčí oprávnění. Tento přístup je založen na tom, že ustanovení § 460 odst. 2 ZOK je považováno za *lex specialis* a vylučuje použití obecné úpravy zbytkové působnosti v § 163 odst. 1 OZ.²⁰⁴ Z toho důvodu se argument o rozlišování zbytkové působnosti od zástupčího oprávnění v případě monistické akciové společnosti nemůže uplatnit. Zbytková působnost správní rady je totiž natolik specifická a široce konstruovaná, že zahrnuje i zástupčí oprávnění, neboť to do působnosti valné hromady jistě nenáleží.

Podle tohoto výkladu správní rada sice není *stricto sensu* statutárním orgánem, ale zákon jí prostřednictvím zbytkové působnosti svěřuje jednatelské oprávnění ve stejném rozsahu, jako má statutární orgán. Nezbytným předpokladem tohoto výkladu je připuštění, že zástupčí oprávnění může být speciálním ustanovením zákona svěřeno i někomu jinému než statutárnímu orgánu. Na této konstrukci byla ostatně založena i

---

¹⁹⁹ DVOŘÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 38.

²⁰⁰ HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 182.

²⁰¹ LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2. díl., s. 2173.

²⁰² DVOŘÁK, T. op. cit., s. 38.

²⁰³ LASÁK, J. a kol. op. cit., s. 2182.

²⁰⁴ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 721.

úprava monistického systému v zákoně o SE, ve znění účinném do 31. 12. 2013.²⁰⁵ Proti tomu však lze namítat, že správní radě monistické SE bylo zástupčí oprávnění založeno výslovně zákonem, nikoliv implicitně jako v případě úpravy zbytkové působnosti v § 460 odst. 2 ZOK. Jiným relevantním argumentem svědčícím pro přiznání jednatelského oprávnění správní radě je skutečnost, že v aktuálním formuláři k návrhu na zápis akciové společnosti s monistickou strukturou do obchodního rejstříku se počítá s možností zápisu způsobu jednání i u správní rady.²⁰⁶ Za silnější argument však považují to, že správní radě je dovozováno obchodní vedení v celém jeho rozsahu (viz kap. 6.2.4). K samotné realizaci rozhodnutí o obchodním vedení je totiž zpravidla potřeba jeho právně relevantní projev navenek. Bylo by tedy neefektivní, aby správní radě náleželo obchodní vedení bez možnosti jeho samotné realizace. Svá rozhodnutí by tak správní rada mohla projevovat navenek pouze prostřednictvím statutárního ředitele.²⁰⁷

6.3.3 Závěr k zástupčímu oprávnění

Z výše uvedeného je zřejmé, že otázka jednatelského oprávnění v monistické struktuře je velice komplikovaná a v obou přístupech lze nalézt přesvědčující argumenty i sporná místa. S vědomím veškeré výše uvedené argumentace však v tomto případě preferuji užší výklad § 460 odst. 2 ZOK. Ze zbytkové působnosti nelze správní radě dovozovat generální zástupčí oprávnění. K tomuto stanovisku mě rozhodujícím způsobem vede skutečnost, že oprávnění zastupovat společnost je, oproti obchodnímu vedení, vnější působností s účinky vůči třetím osobám. V zájmu ochrany práv třetích osob, resp. veřejného pořádku, je nutné postavit pravidla jednání za společnost „najisto“ a striktně se tedy přidržel dikce zákona, který říká, že zástupčí oprávnění má statutární orgán, kterým je v monistické akciové společnosti statutární ředitel, nikoliv správní rada. Stejně jako J. Dedič a J. Lasák se domnívám, že opačný přístup by byl rozšiřujícím výkladem nad rámec zákona.²⁰⁸ Zástupčí oprávnění správní rady, resp.

---

²⁰⁵ viz § 40 odst. 2 ZoSE, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

²⁰⁶ Inteligentní formulář k návrhu na zápis do obchodního rejstříku [online]. Portál ministerstva spravedlnosti Justice.cz [cit. 1. 3. 2015]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>.

²⁰⁷ Navíc je otázkou, zda by takový postup nemohl být považován za udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení, což je zákonem vyloučeno. – srov. § 456 odst. 1 ZOK ve spojení s § 435 odst. 3 ZOK

²⁰⁸ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4, s. 99.

jejího předsedy, je zákonem založeno pouze pro případy řízení proti statutárnímu řediteli.²⁰⁹

Pokud na závěr porovnáme výklad ustanovení § 460 odst. 2 ZOK s ohledem na obě hlavní složky řízení společnosti, tedy na obchodní vedení a jednání za společnost, komplexní interpretace je taková, že zbytková působnost správní rady se vztahuje na obchodní vedení v plném rozsahu, ale nezahrnuje působnost jednatelskou, která náleží výlučně statutárnímu řediteli. Důvodem pro tento rozdílný přístup ke zbytkové působnosti správní rady, pokud jde o obchodní vedení na straně jedné a jednání za společnost na straně druhé, spatřuji v povaze obchodního vedení, které na rozdíl od jednatelského oprávnění nepůsobí navenek, a nemůže tak poškozovat třetí osoby, lze se proto v jeho případě přiklonit k širšímu výkladu § 460 odst. 2 ZOK.

6.4 Kontrolní působnost

Pro řádné a efektivní fungování společnosti nestačí pouze adekvátní úprava obchodního vedení a zastupování společnosti. Nezbytným předpokladem řádné správy a řízení společnosti je i zakotvení účinných kontrolních mechanismů tak, aby bylo zajištěno, že správce bude řídit společnost v zájmu společnosti, jejich společníků i dalších zainteresovaných osob (viz kap. 1).

Jak již bylo v této práci vícekrát zmíněno, správní rada monistické akciové společnosti má specifické postavení jako orgán *sui generis*, jenž v sobě kumuluje funkci výkonnou i kontrolní. Postavení správní rady jako kontrolního orgánu se dovozuje z ustanovení § 44 odst. 2 ZOK ve spojení s § 456 odst. 2 ZOK. Na správní radu se podle toho použijí ustanovení o dozorčí radě a stejně tak i ustanovení o kontrolním orgánu v obecné části zákona o obchodních korporacích.²¹⁰ Prostřednictvím odkazu na úpravu dozorčí rady je správní radě dle § 446 odst. 1 ZOK svěřen dohled nad výkonem působnosti statutárního ředitele a nad činností společnosti jako takové. Tuto širokou dohlížecí působnost je možné dovodit rovněž přes zbytkovou působnost správní rady v § 460 odst. 2 ZOK. Přímo v rámci úpravy monistické struktury je správní radě svěřeno dohlížení nad výkonem obchodního vedení podle § 460 odst. 1 ZOK. Obdobně jako při vymezení výkonné působnosti správní rady i v úpravě její kontrolní působnosti se

---

²⁰⁹ Viz § 462 odst. 2 ZOK.

²¹⁰ Srov. např. § 49 odst. 1 a 2 ZOK, § 54 ZOK nebo § 55 ZOK.

objevuje řada výkladových nejasností. Jejich původ lze vysledovat opět zejména v koncepci úpravy působnosti orgánů monistického systému postavené na odkazech v § 456 ZOK a široce formulované zbytkové působnosti správní rady v § 460 odst. 2 ZOK.

6.4.1 Rozsah kontrolní působnosti

První výkladové problémy při vymezení kontrolní působnosti vznikají z potenciálně matoucí formulace dohlížecí působnosti v § 460 odst. 1. Text ustanovení: „*Správní rada určuje základní zaměření obchodního vedení společnosti a dohlíží na jeho řádný výkon.*“, nevyklučuje takový jazykový výklad, podle něhož správní rada dohlíží na výkon obchodního vedení pouze z hlediska jeho základního zaměření určeného správní radou.²¹¹ Proti takovému závěru však hovoří ustanovení § 446 odst. 1 ZOK ve spojení s § 456 odst. 2, z nichž vyplývá široká kontrolní působnost správní rady vztahující se na celou působnost statutárního ředitele i na veškerou činnost společnosti. Nadto lze kontrolní působnost nad celým obchodním vedením správní radě dovodit také ze zbytkové působnosti v § 460 odst. 2 ZOK, neboť se nejedná o působnost správní rady. Z těchto ustanovení tedy jasně plyne, že dohlížecí působnost správní rady se vztahuje na výkon veškerého obchodního vedení, nikoliv jen jeho základního zaměření.²¹² Vzhledem k tomu, že obchodní vedení vykonává zásadně statutární ředitel, bude správní rada v souladu s § 446 odst. 1 ZOK dohlížet primárně na výkon jeho působnosti.

6.4.2 Omezení kontrolní působnosti kolektivní povahou správní rady

Kontrolní působnost náleží kolektivní správní radě jako celku, nikoliv jednotlivým členům. Jako každý jiný kolektivní orgán totiž správní rada rozhoduje dle § 156 odst. 1 OZ standardně ve sboru. Faktický výkon dohledové působnosti správní rady sice zajišťují její jednotliví členové, ale činí tak vždy na základě kolektivního rozhodnutí správní rady přijatém na zasedání, nemohou tedy postupovat samostatně.²¹³

---

²¹¹ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 68.

²¹² Shodně *ibid.*, s. 68. Opačně P. Hampel in BĚLOHLÁVEK, A. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, III. díl, s. 1938 a 1942, který omezuje dohledovou působnost správní rady (i jejího předsedy) nad obchodním vedením pouze na oblast základního zaměření.

²¹³ Srov. § 447 odst. 2 ZOK prostřednictvím § 456 odst. 2 ZOK. Výjimkou je situace kdy správní rada není schopna plnit své funkce. Individuálně postupují i v případě rozdělení kontrolní působnosti správní

Sdílím proto názor J. Dědiče a J. Lasáka²¹⁴ v tom, že jednotliví členové správní rady, nejsou-li jejím předsedou, nemají samostatnou kontrolní působnost.²¹⁵ Zřejmě opačný názor zastává I. Štenglová, když tvrdí, že „*dohledová působnost náleží všem členům správní rady, s výjimkou jejího předsedy, je-li současně statutárním ředitelem.*“²¹⁶ Z tohoto textu podle mne vyplývá nesprávný názor, že dohledová působnost správní rady je vykonávána jednotlivými členy individuálně.

6.4.3 Vztah kontrolních působností správní rady a jejího předsedy

Zákon svěřuje kontrolní působnost nejen správní radě, ale také speciálně jejímu předsedovi. Ten podle § 462 odst. 1 ZOK dohlíží na řádný výkon funkce správní radě podřízených orgánů společnosti. Přirozeně se nabízí otázka, jaké orgány jsou správní radě podřízeny.

Správní rada jmenuje statutárního ředitele²¹⁷, schvaluje jeho smlouvu o výkonu funkce a určuje základní zaměření obchodního vedení, v jehož rozsahu se statutární ředitel při výkonu samotného obchodního vedení musí pohybovat.²¹⁸ Není tedy pochybností o tom, že statutární ředitel je orgánem podřízeným správní radě.²¹⁹ Podřízenými orgány budou rovněž nepojmenované dobrovolně zřizované orgány společnosti (tzv. fakultativní orgány).²²⁰

Správní rada dohlíží na výkon působnosti statutárního ředitele a na činnost společnosti (§ 446 odst. 1 ZOK). Je tedy zřejmé že, dohlížecí působnost správní rady a jejího předsedy se překrývají, přičemž kontrolní působnost správní rady se zdá být širší.²²¹ Dohled nad výkonem působnosti statutárního ředitele tedy vykonává správní

---

rady mezi její jednotlivé členy podle § 156 odst. 2 OZ. K tomu blíže srov. JOSKOVÁ, L. Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 7-8, s. 46-50.

²¹⁴ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 68.

²¹⁵ Shodně DVOŘÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 42.

²¹⁶ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 721.

²¹⁷ Ke spornému výkladu ustanovování statutárního ředitele blíže srov. kap. 7.2.

²¹⁸ Srov. § 463 odst. 1 ZOK a § 460 odst. 1 ZOK ve spojení s § 463 odst. 4 ZOK.

²¹⁹ Shodně DĚDIČ J., LASÁK, J. op. cit., s. 68 a DVOŘÁK, T. op. cit., s. 40.

²²⁰ Shodně I. Štenglová in: ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 722, která považuje za orgány podřízené správní radě všechny orgány společnosti, kromě valné hromady.

²²¹ F. Bodlák in BODLÁK, F. Monistický systém v České republice a Itálii. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 52, toto dovozuje ze spojení § 456 odst. 2 a § 446

rada i její předseda. Odlišnost je v tom, že kontrolní působnost správní rady je omezena její povahou kolektivního orgánu, jak již bylo rozebráno výše. Zatímco správní rada má kolektivní kontrolní působnost jako celek, její předseda má nadto svou speciální individuální dohlížecí působnost. Předseda správní rady může postupovat samostatně a nezávisle na správní radě, kdežto řadoví členové správní rady pouze na základě kolektivního rozhodnutí.²²² To v praxi znamená, že předseda správní rady bude ve své kontrolní činnosti mnohem flexibilnější, neboť k jejímu výkonu nepotřebuje svolat zasedání správní rady k přijetí rozhodnutí o kontrole. Domnívám se, že kompetenční konflikt těchto „orgánů“ v případě kontrolní působnosti není problémem. Naopak považují schéma, ve kterém je koncepční a méně flexibilní dohled správní rady doplněn pružným operativním dohledem jejího předsedy, za vcelku prospěšné. V zájmu efektivního fungování tohoto vztahu je však vhodné rozdělení kontrolních funkcí a organizaci dohledu ve společnosti blíže specifikovat ve stanovách společnosti.

Nicméně právě proti efektivní kooperaci při dohledu jde ustanovení § 462 odst. 2 ZOK, na jehož základě předseda správní rady informuje o svých poznatcích z kontrolní činnosti valnou hromadu a nikoliv správní radu jako vrcholný kontrolní orgán monistické akciové společnosti.²²³ Jak bylo již dovozeno výše, do působnosti správní rady náleží i rozhodování o konkrétní záležitosti běžného obchodního vedení (viz kap. 6.2.4). Správní rada tak má pravomoc na základě výsledků kontrolní činnosti zasáhnout a přijmout určitá nápravná opatření, případně i odvolat statutárního ředitele. Takovými pravomocemi však samotný předseda správní rady nedisponuje. Z tohoto uspořádání kompetencí orgánů logicky vyplývá, že by předseda správní rady měl informovat o svých poznatcích z kontrolní činnosti primárně správní radu. Zákonná informační povinnost pouze vůči valné hromadě je zjevně nesmyslná. Valná hromada totiž nemůže sama zasahovat do záležitostí obchodního vedení a nesmí ani udělit pokyn statutárnímu řediteli týkající se obchodního vedení.²²⁴ Může však odvolat statutárního

---

odst. 1 ZOK, který zakládá správní radě dohlížecí působnost nad činností celé společnosti, nikoliv jen nad výkonem působnosti statutárního ředitele (a jiných správní radě podřízených orgánů). K tomu dodávám, že na předsedu správní rady by se stejným způsobem mohl vztahovat § 446 odst. 1 ZOK, avšak domnívám se, že § 462 odst. 1 ZOK je *lex specialis*.

²²² Výjimkou je případ, kdy správní rada není schopna plnit své funkce dle § 447 odst. 2 ZOK a situace, kdy se využije možnosti rozdělení působnosti kolektivního orgánu v souladu s § 156 odst. 2 ZOK.

²²³ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 69.

²²⁴ Viz § 435 odst. 3 ZOK prostřednictvím § 456 odst. 1 ZOK.

ředitele, pokud je jí tato působnost přiznána stanovami.²²⁵ Nadto je valná hromada orgánem nestálým, který se schází jednou za čas, je-li svolán osobou k tomu oprávněnou.²²⁶ Tudíž může předseda svou informační povinnost plnit pouze na jejím zasedání, které ovšem může být svoláno i jen jedenkrát ročně.²²⁷ Informace je tak valné hromadě sdělena zpravidla se značným časovým odstupem, kdy je už jakákoliv její reakce bezpředmětná. Je to tedy především správní rada, která disponuje účinnými prostředky k nápravě nedostatků zjištěných z kontrolní činnosti svého předsedy a je schopná reagovat v relativně krátké době. Považuji proto zákonnou úpravu informační povinnosti předsedy správní rady za neodpovídající potřebám praxe a smyslu úpravy. Tento nedostatek by proto měl být zhojen zakotvením informační povinnosti předsedy rovněž vůči správní radě ve stanovách společnosti.²²⁸

6.5 Jiná vnitřní působnost

Orgány společnosti zabezpečují její řízení a správu prostřednictvím vnitřní a vnější působnosti (viz kap. 1.3).²²⁹ Do vnitřní působnosti náleží především obchodní vedení. Vedle obchodního vedení však vnitřní působnost obsahuje také další jednání, která se netýkají provozu obchodního závodu, ale věnují se samotné korporaci. Jde o jednání vůči společníkům či orgánům korporace.²³⁰ Konkrétně do této kategorie spadá např. svolávání valné hromady, řízení valné hromady, svolávání správní rady, organizace a řízení činnosti správní rady nebo informační povinnosti mezi orgány. Všechna tato jiná vnitřní jednání jsou pro řádnou správu a fungování společnosti bezesporu nezbytná, avšak dále se tato kapitola omezí na problematiku svolávání valné hromady, neboť právě v úpravě tohoto institutu lze nalézt závažné výkladové problémy.

---

²²⁵ Jde o jeden z možných výkladů oprávnění volby a odvolání statutárního ředitele. – srov. kap. 7.2.

²²⁶ POKORNÁ, J. a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 285.

²²⁷ Srov. § 402 odst. 1 ZOK.

²²⁸ Shodně DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 69, kteří však dovozují informační povinnost předsedy správní rady vůči jejím ostatním členům i ze zákona, a to nepřímou z § 156 odst. 2 OZ.

²²⁹ Dohromady označovány teorií jako jednatelské oprávnění v širším smyslu. – srov. HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2010, s. 89.

²³⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 94/2006.

6.5.1 Svolaování valné hromady

Interpretační nejistota zde vzniká opět v důsledku již několikrát zmiňovaných ustanovení v § 456 ZOK a v § 460 odst. 2 ZOK. Z konstrukce úpravy v zákoně vyvstávají dvě možné interpretační varianty. Buď valnou hromadu svolává primárně statutární ředitel v souladu s § 402 a § 403 ZOK a správní rada až při naplnění podmínek v § 404 ZOK nebo je to správní rada kdo podle § 402 a § 403 ZOK svolává valnou hromadu a statutárnímu řediteli tato působnost nenáleží vůbec.

Pro posledně jmenovanou variantu hovoří to, že zákon přímo svěřuje statutárnímu řediteli jen obchodní vedení a zastupování společnosti²³¹. Naopak do široce formulované zbytkové působnosti správní rady náleží vše, co zákon nesvěřuje do působnosti valné hromady. Jelikož svolávání valné hromady není obchodním vedením a rozhodně nenáleží do působnosti valné hromady, náleží tato působnost správní radě. Tento výklad tak úplně vylučuje uplatnění ustanovení § 404 ZOK na monistickou akciovou společnost. Interpretace je postavena také na tom, že § 456 odst. 1 ZOK nevylučuje, aby se ustanovení o představenstvu aplikovala i na správní radu.²³²

Domnívám se však (viz kap. 6.1.1), že odkaz v § 456 odst. 1 ZOK je určen pouze pro statutárního ředitele, nikoliv pro správní radu. Z toho plyne, že valnou hromadu podle § 402 a § 403 ZOK svolává statutární ředitel. Správní rada tak činí až při splnění podmínek v § 404 ZOK. Tento závěr podporuje také ustanovení § 51 odst. 2 ZOK, podle něhož je statutárnímu řediteli umožněno, aby si vyžádal udělení pokynu od valné hromady týkající se obchodního vedení. Za přesvědčivý považuji argument J. Dědiče a J. Lasáka o tom, že pokud má statutární ředitel právo si vyžádat tento pokyn od valné hromady, je k řádné realizaci jeho práva nezbytné, aby měl současně možnost valnou hromadu přímo svolat a určit její pořad, aniž by byl nucen požádat správní radu o svolání valné hromady k projednání jeho žádosti o pokyn.²³³ Další argument ve prospěch této výkladové varianty spočívá v pravomoci rozhodnout na valné hromadě o odmítnutí poskytnutí vysvětlení akcionáři podle § 359 ZOK. Pokud by byl totiž přijat výklad, podle něhož je svolavatelem valné hromady pouze správní rada, pak je logicky vyloučen přezkum podmínek pro odmítnutí vysvětlení svěřený do působnosti správní

---

²³¹ Viz § 463 odst. 1 a 4 ZOK.

²³² DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4, s. 100.

²³³ *ibid.*, s. 100.

rady dle § 360 odst. 2 ZOK. Je však nutné dodat, že ani v takové situaci by akcionáři nezůstali bez ochrany, neboť by zde stále byla možnost bránit se proti odmítnutí vysvětlení u soudu podle § 360 odst. 3 ZOK. Nicméně se domnívám, že z požadavku veřejného pořádku plyne nutnost přiklonit se k takové výkladové variantě, která poskytuje akcionáři jako slabší neinformované straně větší ochranu jeho základního práva na vysvětlení. Tudíž by svolavatelem, jenž může rozhodnout o odmítnutí poskytnutí vysvětlení, měl být primárně statutární ředitel, čímž se zachová možnost přezkumu takového rozhodnutí správní radou. Pro tento výklad dále rozhodujícím způsobem svědčí skutečnost, že svolání valné hromady je dle nové úpravy považováno za právní jednání a svolavatel při něm vystupuje jako zástupce akciové společnosti.²³⁴ Generální zástupčí oprávnění náleží v monistické akciové společnosti pouze statutárnímu řediteli jako statutárnímu orgánu, nikoliv správní radě (viz kap. 6.3).

Lze tedy s poměrně velkou jistotou uzavřít, že valnou hromadu svolává na základě § 402 a § 403 ZOK statutární ředitel, zatímco správní rada tak činí pouze za podmínek § 404 ZOK.²³⁵ Považuji takové řešení za vhodné a vyhovující řádné správě společnosti. V zájmu právní jistoty je však nutno doporučit, aby svolávání valné hromady bylo podrobněji upraveno ve stanovách společnosti.

7. Statutární ředitel

Dle české úpravy je statutární ředitel vedle správní rady druhým obligatorním orgánem akciové společnosti s monistickou strukturou. Statutární ředitel je statutárním orgánem společnosti, jemuž náleží vedle generálního zástupčího oprávnění i běžné obchodní vedení (nikoliv jeho základní zaměření). Statutárním ředitelem může být na rozdíl od člena představenstva pouze fyzická osoba.²³⁶ Na postavení statutárního ředitele se aplikují ustanovení o představenstvu. Vymezení působnosti statutárního ředitele je zásadním způsobem odvislé od vymezení působnosti správní rady, o čemž

---

²³⁴ HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 53. Shodně LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2. díl., s. 1788.

²³⁵ Shodně DVORÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 37.

²³⁶ Výjimkou je statutární ředitel investičního fondu s proměnným základním kapitálem, kterým může být i právnická osoba. – srov. § 154 odst. 5 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů).

bylo podrobně pojednáno již v předchozí části této práce (viz kap. 6.1 až 6.3). Na tomto místě proto budou rozebrány pouze další dosud nevyřešené výkladové otázky týkající se statutárního ředitele.

7.1 Mnohost statutárních ředitelů

Jelikož úprava v zákoně o obchodních korporacích výslovně neřeší otázku, kolik může mít monistická akciová společnost statutárních ředitelů, je sporné, zda je přípustný jen jeden nebo i více statutárních ředitelů.²³⁷ V zahraničních úpravách je přitom běžné, že správní rada deleguje část své působnosti na více než jednoho ředitele (srov. kap. 2.2). Nicméně česká úprava monismu se od těch zahraničních významně odlišuje.

Na základě čistě gramatického výkladu lze konstatovat, že zákon o obchodních korporacích používá v souvislosti se statutárním ředitelem vždy jednotné číslo.²³⁸ Také v důvodové zprávě se vždy hovoří pouze o jednom statutárním řediteli.²³⁹ Vymezení orgánů společnosti je nepochybně statusovou záležitostí, a proto se ustanovení § 396 odst. 2 ZOK, jež definuje akciovou společnost s monistickým systémem jako společnost, ve které se zřizuje správní rada a statutární ředitel, musí považovat za kogentní. Stanovami se lze od takového ustanovení odchýlit pouze, pokud to zákon výslovně připouští, jako je tomu například v případě jednatelů společnosti s ručením omezeným.²⁴⁰ Poněvadž taková výslovná úprava v zákoně absentuje, nezbyvá než se přiklonit k závěru, že statutární ředitel je v české úpravě koncipován výlučně jako orgán individuální.²⁴¹

---

²³⁷ ŠVARC, Z., a kol. *Základy obchodního práva po rekonstrukci soukromého práva*. 4. upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 227.

²³⁸ Srov. § 396 odst. 2, § 456 odst. 1 nebo § 463 ZOK.

²³⁹ HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 179-182.

²⁴⁰ Srov. § 44 odst. 5 a § 194 ZOK.

²⁴¹ Shodně DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4, s. 102 a ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 723 a DVORÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 42-43 a BODLÁK, F. Monistický systém v České republice a Itálii. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 57.

Odborná literatura také poukazuje na negativní důsledky této koncepce, a to pokud jde o akciovou společnost nebo evropskou společnost, která je bankou.²⁴² Podle § 8 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, musí totiž banka mít nejméně tříčlenný statutární orgán. Akciové společnosti i evropské společnosti, která je bankou, je tak *de lege lata* zapovězena možnost zvolit si monistickou strukturu vnitřního řízení.

7.2 Volba statutárního ředitele

Další zásadní interpretační problém nastává obdobně jako u správní rady již při samotném ustavování statutárního ředitele. Právní úprava je v této klíčové otázce zjevně vzájemně rozporná, neboť § 463 odst. 1 ZOK stanoví, že statutární ředitel je jmenován správní radou, zatímco ustanovení § 421 odst. 2 písm. e) ZOK svěřuje volbu a odvolání statutárního ředitele do působnosti správní rady, není-li tato působnost svěřena dozorčí radě (resp. správní radě prostřednictvím odkazu v § 456 odst. 2 ZOK). V odborné literatuře se objevila již řada možných interpretačních variant těchto rozporných ustanovení.

Při přiklonění se k čistě gramatickému výkladu, lze dospět k tomu, že ustavování statutárního ředitele je dvoufázovým procesem skládajícím se z volby valnou hromadou a následným jmenováním správní radou, které se považuje již za pouhé formální uvedení do funkce. Odvolání je jednofázové a náleží pouze valné hromadě.²⁴³

Na rozlišení pojmu volby a jmenování je rovněž postaven výklad, podle něhož je statutární ředitel volen správní radou a své funkce se ujímá až okamžikem jmenování správní radou, které je formálním završením celého procesu ustanovení do funkce, které jako celek náleží správní radě.²⁴⁴

Další výkladovou variantu nabízí V. Vaněčková, podle které je statutární ředitel volen správní radou, odvolává ho však valná hromada, jelikož otázka odvolání

---

²⁴² DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4, s. 102 nebo DVORÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 43.

²⁴³ BODLÁK, F. Monistický systém v České republice a Itálii. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 56-57.

²⁴⁴ P. Hampel in BĚLOHLÁVEK, A. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, III. díl, s. 1938.

statutárního ředitele není na rozdíl od jeho jmenování v ustanovení § 463 odst. 1 ZOK speciálně řešena.²⁴⁵

Na základě logického výkladu a s ohledem na povahu monistického systému se velká část odborné veřejnosti přiklání k tomu, že volba a odvolání statutárního ředitele valnou hromadou dle § 421 odst. 2 písm. e) ZOK je nutné považovat za legislativní chybu.²⁴⁶ Tito autoři se shodují na tom, že statutárního ředitele volí a odvolává správní rada. Za klíčový argument tohoto výkladu považují to, že zákonodárce v rámci úpravy monistické akciové společnosti přímo v definici statutárního ředitele uvádí, že jde o orgán jmenovaný správní radou²⁴⁷. Toto ustanovení je nutné považovat za *lex specialis* ve vztahu k § 421 odst. 2 písm. e) ZOK. Odvolání ustanovení v § 463 odst. 1 ZOK sice výslovně nezmiňuje, avšak z logického a účelového výkladu lze dovést závěr, že pokud někdo jmenuje člena obchodní korporace, pak je oprávněn jej i odvolat.²⁴⁸ Jinak by v případě nutnosti odvolání statutárního ředitele byla správní rada odkázána na valnou hromadu, která je však značně limitována co do operativnosti. Právo správní rady volit statutárního ředitele by tak bylo výrazně omezeno.

Přikláním se k poslední jmenovanému výkladu, podle něhož statutárního ředitele volí a odvolává správní rada, nikoliv valná hromada. K tomu mě vede především komparativní výklad, poněvadž volba statutárního ředitele správní radou odpovídá koncepci standardního monistického modelu, tak jak jej znají zahraniční úpravy a ve kterém jsou postavení a působnost statutárního ředitele vždy odvozeny od správní rady. Tento závěr podporuje také skutečnost, že smlouvu o výkonu funkce statutárního ředitele schvaluje výlučně správní rada.²⁴⁹ Pokud jde však o protichůdné ustanovení § 421 odst. 2 písm. e), jež výslovně svěčuje volbu a odvolání statutárního ředitele valné hromadě, nabízí řešení J. Dědič s J. Lasákem²⁵⁰ a shodně také

---

²⁴⁵ HEJDA, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde, 2013 s. 532-533.

²⁴⁶ DĚDIČ J., LASÁK, J., Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4, s. 101 shodně též I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 723 a DVORÁK, T. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 44.

²⁴⁷ Viz § 463 odst. 1 ZOK.

²⁴⁸ BODLÁK, F. Monistický systém v České republice a Itálii. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 56

²⁴⁹ Viz § 463 odst. 1 ZOK in fine.

²⁵⁰ DĚDIČ J., LASÁK, J. op. cit., s. 102.

I. Štenglová²⁵¹, podle nichž je nutné vykládat toto ustanovení tak, že pouze umožňuje, aby volba a odvolání statutárního ředitele byla valné hromadě svěřena stanovami. Nicméně vzhledem ke zjevnému rozporu v zákoně, jsou všechny výkladové varianty nejisté. Jistotu může přinést pouze judikaturní výklad nebo lépe odstranění rozporu novelizací zákona. Vzhledem k tomu je v současnosti naprosto nezbytné, aby stanovy výslovně určily, kdo volí a odvolává statutárního ředitele.

Závěrem k této problematice je vhodné upozornit na speciální úpravu v zákoně č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění zákona č. 336/2014 Sb., účinném od 1.1.2015. Ustanovení § 154 odst. 4 tohoto zákona výslovně svěřuje volbu a odvolání statutárního ředitele, jakož i schválení jeho smlouvy o výkonu funkce, do působnosti valné hromady akciové společnosti (investičního fondu) s proměnným základním kapitálem. Důvodová zpráva k zákonu č. 336/2014 Sb. zdůrazňuje povahu tohoto ustanovení jako *lex specialis* ve vztahu k zákonu o obchodních korporacích. Z toho lze podle mého názoru rovněž dovodit obecný předpoklad zákonodárce, že statutární ředitel je volen a odvoláván správní radou.

8. Praktické zkušenosti s monistickou strukturou v ČR

8.1 Evropské monistické akciové společnosti

Jak již bylo řečeno v úvodních kapitolách této práce, monistický systém řízení není úplnou novinkou. Tato forma vnitřního řízení byla na našem území zavedena v rámci úpravy evropské (akciové) společnosti (SE) již od roku 2004, a to na základě nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti a prováděcího zákona č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti. Domnívám se, že bude přínosné na tomto místě krátce zhodnotit dosavadní zkušenosti s monistickým systémem u této nadnárodní formy akciové společnosti. Je nutné připomenout, že v důsledku zavedení vnitrostátní obecné úpravy monistického systému v ZOK, byla s účinností od 1. 1. 2014 zrušena speciální úprava monistického systému pro evropské společnosti ve výše uvedeném prováděcím zákoně (viz kap. 2.2.3). Deset let zkušeností

---

²⁵¹ ŠTENGLOVÁ, I., a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 723.

s touto úpravou je přesto cenným zdrojem informací pro posouzení vývojových tendencí u nově zavedené národní formy monistické akciové společnosti.

Česká republika drží absolutní primát mezi členskými státy Evropské unie v počtu registrovaných evropských společností na jejím území. Z dostupných údajů vyplývá, že ke dni 9. 3. 2015 bylo v celé Evropské unii registrováno 2293 evropských společností, z toho jich bylo celkem 1622 zapsáno právě v České republice.²⁵² Nutno však dodat, že naprosto drtivou většinu z tohoto počtu představují společnosti s dualistickým systémem. V obchodním rejstříku je totiž ke dni 4. 2. 2015 evidováno pouhých 42 evropských společností s monistickou strukturou.²⁵³ Ačkoliv je tedy forma evropské společnosti v České republice relativně oblíbená, jedná se prakticky vždy o společnost s dualistickým systémem. Tuto skutečnost vysvětluje P. Čech tím, že úprava dualistické struktury evropské společnosti umožňovala oproti úpravě národní akciové společnosti vytvářet jen jednočlenné představenstvo a jednočlennou správní radu a navíc dovolovala omezení participace zaměstnanců.²⁵⁴ Oproti tomu správní rada monistické evropské společnosti musela mít nejméně tři členy.²⁵⁵ Ve vnitrostátním právu tradiční a zavedený dualistický systém, jenž měl navíc zjednodušenou a méně nákladnou vnitřní strukturu, proto jasně převážil. Na tento vývoj má znatelný vliv také to, že většina evropských společností byla zakládána jako tzv. ready-made společnosti.²⁵⁶

Domnívám se, že po rekodifikaci soukromého práva, bude monistická struktura evropské společnosti využívána ještě méně, poněvadž ustanovení § 26 zákona o SE, ve znění pozdějších předpisů, zachovává požadavek minimálně tříčlenné správní rady, na rozdíl od správní rady „národní“ akciové společnosti s monistickou strukturou, která může být i jednočlenná.²⁵⁷

---

²⁵² Databáze evropských společností [online]. Evropský institut odborových svazů. [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: <http://ecdb.worker-participation.eu/>.

²⁵³ Vlastní výzkum statistických údajů z databáze obchodního rejstříku poskytnutých Krajským soudem v Ústí nad Labem přípisem ze dne 3.2.2015, sp. zn. Si 31/2015.

²⁵⁴ ČECH, P. *Evropská (akciová) společnost*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, s. 22.

²⁵⁵ Srov. § 26 odst. 1 ZoSE, ve znění do 31.12.2013.

²⁵⁶ ČECH, P. op. cit., s. 21.

²⁵⁷ Považuji proto § 26 ZoSE SE, v současném znění, za porušení zákazu diskriminace evropské společnosti zakotveném v čl. 10 NoSE.

8.2 České monistické akciové společnosti

Pro národní akciové společnosti je monistický systém přístupný v důsledku rekodifikace soukromého práva již od 1.1.2014, tedy více než rok. Na základě poznatků ze zemí, které již dříve opustili zásadu výlučnosti jednoho modelu organizační struktury, bylo odbornou veřejností předvídáno, že i v tuzemsku bude praxe preferovat tradiční dualistický model, s jehož fungováním jsou letité zkušenosti a na který lze i po rekodifikaci vztáhnout velkou část dosavadní judikatury a doktríny.²⁵⁸

Lze obecně konstatovat, že dualistický systém po rekodifikaci nedoznal zásadních změn. Novinkou, která jeho atraktivitu nesporně zvyšuje, je možnost, aby představenstvo i dozorčí rada byly jednočlenné. Predikce příklonu k dualistickému schématu je výrazně umocňována tím, že zákonodárce nabídl v novém zákoně o obchodních korporacích úpravu monistického modelu, kterou je nutné považovat za legislativně nepečlivou, v mnoha případech spornou, a tudíž zatíženou velkou mírou právní nejistoty. Takováto úprava není vstřícná pro praxi, neboť klade vysoké nároky na detailní a právně precizní vypracování stanov, což zbytečně zvyšuje náklady na zavedení monistické organizace.

Výše zmíněný předpoklad se v zásadě naplnil a monistickou strukturu akciové společnosti zvolila relativně malá část praxe. Nicméně mám za to, že výše uvedené nedostatky české úpravy monistického systému odradily menší část podnikatelů, než se obecně očekávalo. Ke dni 4. 2. 2014 bylo v obchodním rejstříku celkově zapsáno 25.481 akciových společností,²⁵⁹ z tohoto počtu celkem 2.494 českých akciových společností zvolilo monistickou strukturu.²⁶⁰ To znamená, že téměř 10% ze všech akciových společností se rozhodlo pro nový monistický systém vnitřní organizace. To je relativně větší příklon k nově zavedenému „netradičnímu“ modelu, než tomu bylo v jiných zemích, které zavedly možnost opci vnitřní struktury již dříve.

Pro srovnání ve Francii byl nový netradiční dualistický model zavedený již od roku 1966 přijat jen nepočetnou menšinou akciových společností, ačkoliv některé z nich

---

²⁵⁸ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., ČECH, P. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům?. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2012, č. 4, s. 332.

²⁵⁹ Údaj z databáze obchodního rejstříku poskytnutý Krajským soudem v Českých Budějovicích.

²⁶⁰ Vlastní výzkum statistických údajů z databáze obchodního rejstříku poskytnutých Krajským soudem v Ústí nad Labem přípisem ze dne 3.2.2015, sp. zn. Si 31/2015.

jsou hospodářsky velmi významné.²⁶¹ V roce 2004 celkově pouze 2 až 3% všech akciových společností optovalo dualistický systém. Nicméně 20% ze 40 hospodářsky nejvýznamnějších francouzských akciových společností (společnosti, podle nichž se vytváří burzovní index CAC 40) mělo zavedeno dualistický systém (např. AXA, Carrefour nebo Peugeot).²⁶² Netradiční dualistický model ve Francii není častý, avšak je poměrně úspěšný.

V Itálii, jejíž úprava byla jedním z inspiračních zdrojů české úpravy monistického systému,²⁶³ bylo akciovým společnostem umožněno optovat monistický model od roku 2004.²⁶⁴ Monistický systém řízení však zde není praxí příliš využíván. Ke konci roku 2013 byly evidovány pouze 2 akciové společnosti s monistickou strukturou z celkových 244 akciových společností kótovaných na italské burze.²⁶⁵

S ohledem na výše uvedené srovnání lze konstatovat, že v České republice je nový monistický model akciové společnosti v současnosti relativně oblíbený. Otázkou však zůstává, nakolik se obdobně jako v případě evropské společnosti jedná, o tzv. společnosti „na klíč“ (ready-made, shell-companies). Tyto společnosti představují pouze prázdné schránky založené výhradně za účelem jejich prodeje. Do té doby nevykazují žádnou podnikatelskou aktivitu. V současnosti většina společností zabývajících se prodejem ready-made společností má předpřipravené monistické akciové společnosti ve své nabídce.²⁶⁶ Zejména pak monistické akciové společnosti se statutárním ředitelem, který je současně jediným členem správní rady, jsou z důvodů snížených personálních požadavků oblíbeným produktem těchto prodejců. Domnívám se proto, že velkou část ze současných téměř 2.500 monistických akciových společností budou tvořit právě ready-made společnosti. Nutno však přiznat, že tato domněnka je velice těžko ověřitelná, neboť neexistuje veřejný seznam všech monistických akciových

---

²⁶¹ MESTRE, J. *Francouzské obchodní právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2002, s. 117.

²⁶² HOPT, K. J., LEYENS, P. C. Board models in Europe—recent developments of internal corporate governance structures in Germany, the United Kingdom, France, and Italy [online]. ECGI Working Paper Series in Law, 2004, s. 16 [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.ecgi.org/wp/wp_id.php?id=50.

²⁶³ HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 179.

²⁶⁴ Jedná se o jeden ze tří možných systémů řízení. — blíže srov. BODLÁK, F. Monistický systém v České republice a Itálii. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 47-48.

²⁶⁵ Report on corporate governance of Italian listed companies [online]. The Commissione Nazionale per le Società e la Borsa, 2014 [cit. 10. 3. 2015].

Dostupné z: <http://www.consob.it/mainen/consob/publications/rcg/index.html>.

²⁶⁶ Srov. webové stránky některých obchodníků s ready-made společnostmi [online]. <http://www.smartcompanies.cz/>, <http://www.companies.cz/> nebo <http://www.profispolecnosti.cz/> [cit. 10. 3. 2015].

společností, na základě něhož by navíc musel být proveden rozsáhlý výzkum vlastnické struktury společností, na který již bohužel není v této práci prostor.

Závěrem je vhodné prezentovat také tvrzení J. Dědiče o tom, že monistický systém akciové společnosti je využíván především investory ze zahraničí, kde je tento systém základním.²⁶⁷ Přestože tento názor nevyvracím, mám za to, že takto nelze využívání monistického systému generalizovat. K takovému závěru totiž schází konkrétní údaje, jež jsou jen stěží dohledatelné.

---

²⁶⁷ J. Dědič in ŠVARC, Z., a kol. *Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva*. 4. upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 226.

Závěr

Předmětem diplomové práce byla úprava monistické struktury akciové společnosti, která byla do českého právního řádu zavedena zákonem o obchodních korporacích v rámci rekonstrukce soukromého práva. Cílem práce byla identifikace základních výkladových problémů této úpravy, shrnutí možných variant jejich výkladu a následné předložení konkrétních řešení.

První část práce se zabývala organizační strukturou z pohledu corporate governance, tedy problematiky správy a řízení obchodní korporace. Úprava organizační struktury je klíčovým nástrojem corporate governance. V této části byly vymezeny základní východiska pro pochopení vnitřního fungování korporace. Řádné nastavení pravidel organizace je předpokladem efektivní správy korporace a zajišťuje ochranu zájmů akcionářů, věřitelů i dalších zainteresovaných stran. Dospěl jsem k závěru, že řízení společnosti je zásadním způsobem ovlivňováno vlastnickou strukturou společnosti. Akcionářská struktura v České republice je zásadně koncentrovaná. Organizační pravidla chrání především třetí osoby (věřitele).

V další části jsem charakterizoval a odlišil dva základní modely organizační struktury. V dualistickém systému dochází k rozdělení funkcí řízení a kontroly mezi dva orgány. Monistický model tyto funkce spojuje v jediném orgánu. Z následné komparace angloamerického, francouzského i unijního monistického systému vyplynulo, že je tvořen vždy jen jedním správním orgánem, který má možnost část své působnosti delegovat na ředitele, ten se však nestává dalším orgánem společnosti.

V návaznosti na komparaci jsem se ve třetí části zabýval definicí monistického systému v zákoně o obchodních korporacích. Dospěl jsem k závěru, že česká koncepce neodpovídá zahraničnímu ani unijnímu pojetí monismu. Jazykově i logicky rozporná úprava vytváří vedle správní rady druhý samostatný orgán s vlastní působností neodvozenou od správní rady – statutárního ředitele. Jde tak spíše o modifikovaný dualistický systém. Ve stejné části jsem popsal konstrukci právní úpravy monistického systému, která je velice stručná a je založena převážně na použití funkčních odkazů na ustanovení o orgánech dualistické akciové společnosti. Poukázal jsem na nejasnost jejich samotné formulace. Učinil jsem zde také závěr, že ustanovení týkající se organizace společnosti jsou jako statusové otázky zásadně kogentní. Odchýlit se od nich lze pouze, připouští-li to zákon. Na závěr této kapitoly jsem se věnoval vlastnímu

provedení opce organizační struktury a jejím důsledkům. Změna vnitřní organizace zásadně neovlivňuje postavení valné hromady. Dosavadní orgány vnitřního řízení i funkce jejich členů změnou stanov *ex lege* zanikají.

Čtvrtá kapitola popsala možné varianty obsazení orgánů v monistickém systému. Úprava nabízí oddělený, kumulovaný a jednočlenný monistický systém. Došel jsem k názoru, že v kumulovaném systému může být statutární ředitel také jen řadovým členem kolektivní správní rady.

V páté části se práce věnovala otázce ustavování správní rady. Přiklonil jsem se k tomu, že stanovy mohou svěřit volbu části správní rady také někomu jinému, než valné hromadě (např. zaměstnancům). Volba předsedy správní rady náleží pouze jí samotné. Stanovy nemohou svěřit volbu předsedy valné hromadě, úprava je kogentní.

Stěžejní částí práce je kapitola šestá, která se zabývá vymezením působnosti správní rady. V této otázce se objevují největší výkladové problémy a zásadní kompetenční konflikty. Jejich původ je třeba hledat v široce formulované zbytkové působnosti správní rady. Na začátek se zde řešil kompetenční konflikt správní rady a statutárního ředitele, který se objevuje na řadě míst úpravy monistické struktury. Vyskytuje se vždy při použití ustanovení o představenstvu týkající se jeho působnosti. Prostřednictvím odkazu se aplikuje na statutárního ředitele nebo na základě široké zbytkové působnosti se vztáhne na správní radu. Řešení při interpretaci jednotlivých složek působnosti závisí vždy na tom, zda se v daném případě dá přednost zbytkové působnosti správní rady před odkazem platným pro statutárního ředitele nebo též před ustanovením přímo upravujícím jeho působnost. Při výkladu obchodního vedení, jsem upřednostnil zbytkovou působnost, a to pomocí komparativního výkladu. Správní radě náleží obchodní vedení v plném rozsahu a může rozhodovat i v konkrétní záležitosti. Statutární ředitel je omezen na prosté obchodní vedení. V případě jednatelské působnosti jsem naopak upřednostnil přímou úpravu působnosti statutárního ředitele, a to v zájmu ochrany veřejného pořádku, resp. třetích osob. Zástupčí oprávnění náleží výlučně statutárnímu řediteli. Ve stejné části bylo dále pojednáno o kontrolní působnosti správní rady. Tu jsem rozdělil na kolektivní kontrolní působnost správní rady a individuální působnost jejího předsedy. Působnosti si konkurují s tím rozdílem, že správní rada rozhoduje ve sboru, kdežto její předseda postupuje individuálně. Pro efektivní spolupráci při kontrole dovozují nutnost zakotvení informační povinnosti předsedy vůči správní radě. Závěr této kapitoly byl věnován oprávnění ke svolání valné

hromady, které se řadí do jiné vnitřní působnosti správní rady. S velkou jistotou jsem se přiklonil k výkladu, podle kterého svolávání valné hromady náleží primárně statutárnímu řediteli. Dle nového pojetí je svolání valné hromady právním jednáním za společnost. Zástupčí oprávnění náleží výlučně statutárnímu řediteli.

Působnost statutárního ředitele vyplývá z výkladu o působnosti správní rady. Proto se následující kapitola zabývala dosud neřešenými otázkami. Nejprve jsem zvažoval přípustnost monistické společnosti s více statutárními řediteli. Z gramatického výkladu a při dodržení kogentnosti této statusové otázky jsem uzavřel, že monistická akciová společnost je *de lege lata* možná jen s jediným statutárním ředitelem. Nejtěžší výkladový oříšek představuje volba statutárního ředitele. Vzájemně rozporná ustanovení, nelze s jistotou vyložit. Na základě komparativního výkladu jsem se nakonec přiklonil k tomu, že statutárního ředitele volí a odvolává správní rada.

Práci uzavírá analytická část. Nejprve je pojednáno o vývoji praktického uplatnění monistické struktury evropské společnosti od jejího zavedení. Následuje analýza aktuálních dat o využívání monistické organizace v české korporátní praxi a jejich srovnání s vývojem ve vybraných zahraničních úpravách, které zavedli opci vnitřní organizace dříve. Na základě analýzy a komparace jsem dospěl k závěru, že monistický systém je podnikatelskou praxí využíván více, než bylo očekáváno, a to navzdory jeho nadměru problematické úpravě. Monistickou strukturu v současnosti zvolilo 10% všech českých akciových společností. V závěru této části jsem uvedl předpoklad, že z velké části se bude jednat o tzv. ready-made společnosti, které mají jednočlenný monistický systém.

Mám za to, že stanovený cíl mé diplomové práce byl naplněn. Zároveň přiznávám, že současná úprava monistické struktury v zákoně o obchodních korporacích je velice bohatá na výkladové problémy a na vyřešení všech otázek bohužel v této práci nezbylo místo. Domnívám se však, že jsem identifikoval ty nejzásadnější výkladové problémy a nabídl mnoho jejich interpretačních variant. Pokud to bylo možné, v každé otázce jsem se snažil jednoznačně zaujmout jeden výklad a podpořit jej argumenty převzatými od odborné veřejnosti i argumenty vlastními. V mnoha případech bylo k tomu nutno přistoupit k nestandardním metodám výkladu, zejména k teleologickému a komparativnímu. Komparativním výkladem jsem se vždy snažil přiblížit českou úpravu standardnímu monismu. Nicméně vzhledem k principiální odlišnosti české koncepce monismu, ani tento výklad nevedl k jednoznačnému řešení.

Stejně tak ne vždy bylo možné z poměrně povrchového výkladu v důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích vyčíst jasný úmysl zákonodárce.

Řada výkladových problémů by mohla být vyřešena budoucí judikaturou. Některá ustanovení jsou však natolik sporná, že bude vytvoření jednotné a ustálené judikatury soudům trvat ještě řadu let. Podle mého názoru je v zájmu naplnění alespoň základní právní jistoty naprosto nezbytný brzký legislativní zásah, který stávající situaci napraví. Mám za to, že by bylo vhodné *de lege ferenda* uvažovat dokonce o úplném vypuštění stávající úpravy a jejím nahrazení úpravou novou, která by zavedla „pravý“ monismus s jediným správním orgánem vedle valné hromady, včetně podrobnější přímé úpravy bez použití odkazující normy.

Seznam zkratek

ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31.12.2013.
ZoSE	Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
NoSE	Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti.
SE	Evropská společnost (evropská akciová společnost), Societas Europaea.
ZoPřem	Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použité literatury a dalších pramenů

Odborné monografie, komentáře a sborníky

BĚLOHLÁVEK, Alexandr J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. I. a II. svazek.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 3 sv. ISBN 978-80-7380-451-0.

BOHÁČEK, Martin. *Základy amerického obchodního práva.* Praha: Linde, 2007, 351 s. ISBN 978-80-7201-685-3.

BORKOVEC, Aleš. *Akciová společnost a rozptýlené vlastnictví.* 1. vyd. Praha: Leges, 2013, 232 s. ISBN 978-80-7502-019-2.

BOURNE, Nicholas. *Bourne on Company Law.* 6th ed. Abingdon: Routledge, 2013, 424 s. ISBN 978-0415504034.

ČECH, Petr. *Evropská (akciová) společnost.* Praha, 2011. 200 s. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta.

ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost.* 3. díl. Praha: ASPI, 2006, 360 s. ISBN 80-7357-164-1.

DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti.* 7. přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 672 s. ISBN 978-80-7400-404-9.

DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl,* 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, 847 s. ISBN 80-7273-071-1.

DĚDIČ, Jan; ČECH, Petr. *Evropská (akciová) společnost.* 1.vyd. Praha: Polygon, 2006, 619 s. ISBN 80-7273-133-5.

ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě.* Praha: Linde, 2000, 433 s. ISBN 80-7201-232-0.

ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Právnické osoby jako podnikatelé.* 5. vyd. Praha: Beck, 2005, 617 s. ISBN 80-7179-391-4.

ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

FRENCH, Derek; MAYSON, Stephen; RYAN, Christopher. *Mayson, French & Ryan on company law: 2011-2012*. 28th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011, 755 s. ISBN 978-0-19-960900-0

HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Praha: Auditorium, 2010, 196 s. ISBN 978-80-87284-11-7.

HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, 287 s. ISBN 978-80-7208-923-9.

HEJDA, Jan a kol. *Akciová společnost: zásadní změny podle nového zákona o obchodních korporacích, shrnutí hlavních rozdílů dřívější a současné právní úpravy, nejdůležitější dopady nové právní úpravy*. Olomouc: ANAG, 2014, 439 s. ISBN 978-80-7263-891-8.

HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde, 2013, 783 s. ISBN 978-80-7201-917-5.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 4. aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, 710 s. ISBN 80-7179-891-6.

HURYCHOVÁ, Klára; BORSÍK, Daniel (ed.). *Corporate governance : kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 279 s. 978-80-7478-654-9.

LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. a II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv., 2814 s. ISBN 978-80-7478-537-5.

MALÝ, Milan; THEODOR, Michal; PEKLO, Jaromír. *Řízení a správa společností (corporate governance)*. Praha: Oeconomica, 2002, 111 s. ISBN 80-245-0429-4

MESTRE, Jacques. *Francouzské obchodní právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2002, 283 s. 80-86199-58-4.

PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo. 1. díl, 2. přeprac. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2010, 576 s. ISBN 978-80-7357-525-0.

PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. 2. díl, 1. vyd.* Praha: ASPI, 2006, 545 s. ISBN 80-7357-149-8.

POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní společnosti a družstva. 1. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2014, 414 s. ISBN 978-80-7400-475-9.

RICHTER, Tomáš. *Kuponová privatizace a její vlivy na správu financování českých akciových společností.* Praha: Karolinum, 2005, 132 s. ISBN 80-246-1012-4.

ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů. 1. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2010, 184 s. ISBN 978-80-7400-346-2.

ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013, 994 s. ISBN 978-80-7400-480-3.

ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Základy obchodního práva: vysokoškolská učebnice.* Praha: Leges, 2014, 464 s. ISBN 978-80-7502-052-9.

ŠVARC, Zbyněk a kol. *Základy obchodního práva po rekodifikaci soukromého práva. 4. upr. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 510 s. ISBN 978-80-7380-504-3.

ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1667 s. ISBN 978-80-7478-370-8.

WILD, Charles; WEINSTEIN, Stuart. *Smith and Keenan's Company Law. 16th ed.* Harlow: Pearson, 2013, 800 s. ISBN 978-1447923107.

Odborné články

ANDREISOVÁ, Lucie. Působení správní rady v monistické struktuře akciové společnosti. *Obchodní právo : časopis pro obchodně právní praxi.* 2014. sv. 23, č. 8, s. 314-324. ISSN 1210-8278.

BODLÁK, František. Monistický systém v České republice a Itálii. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 47-58. ISBN 978-80-7478-654-9.

ČECH, Petr. A.S. PO REKODIFIKACI. *Právní rádce*. 2012, roč. 20, č. 5, s. 22-24. ISSN 1210-4817.

ČECH, Petr. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? *Právní rádce*. 2013, roč. 21, č. 11, s. 34-36. ISSN 1210-4817.

ČERNÁ, Stanislava. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*. 2010, roč. 2, č. 8, s. 223-232. ISSN 1803-6554.

ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; ČECH, Petr. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům? *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2012, roč. XX, č. 4, s. 325-334. ISSN 1210-9123.

DĚDIČ, Jan; LASÁK, Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2 části). *Obchodněprávní revue*. 2013, roč. 5, č. 3, s. 65-71 (1. část), č. 4, s. 97-105 (2. část). ISSN 1803-6554.

DVOŘÁK, Tomáš. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 33-46. ISBN 978-80-7478-654-9

HAVEL, Bohumil. O kogentnosti, vypořádání újmy a ručení vlivné osoby ve světle nového soukromého práva. *Obchodněprávní revue*. 2013, roč. 5, č. 1, s. 13-16. ISSN 1803-6554.

HAVEL, Bohumil. A ještě k tzv. absolutoriu a také k přenosu obchodního vedení na správní radu. *Obchodněprávní revue*. 2013, roč. 5, č. 6, s. 171-175. ISSN 1803-6554.

JOSKOVÁ, Lucie. Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 7-8, s. 46-50. ISSN 1210-6348.

MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 7, s. 253-260. ISSN 1210-6410.

PELIKÁN, Robert. Kogentní a dispozitivní ustanovení v novém zákonu o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 9, s. 246-250. ISSN 1803-6554.

Elektronické zdroje

Databáze evropských společností [online]. Evropský institut odborových svazů. [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: <http://ecdb.worker-participation.eu/>

Comparative Study Of Corporate Governance Codes Relevant to the European Union And Its Member States [online]. Weil, Gotschal & Manges LLP, 2002, 107 s. [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/corpgov/corpgov-codes-rpt-part1_en.pdf

HOPT, Klaus J.; LEYENS, Patrick C. Board models in Europe—recent developments of internal corporate governance structures in Germany, the United Kingdom, France, and Italy [online]. ECGI Working Paper Series in Law, 2004, 24 s. [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.ecgi.org/wp/wp_id.php?id=50

Inteligentní formulář k návrhu na zápis do obchodního rejstříku [online]. Portál Ministerstva spravedlnosti České republiky Justice.cz [cit. 1. 3. 2015]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>

Kodex správy a řízení společností založený na Principech OECD (2004) [online]. Praha: Komise pro cenné papíry, 2004, s. 19 [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2004_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-2004-KCP.pdf

Principles of Corporate Governance [online]. OECD, 2004, s. 11 [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dataoecd/32/18/31557724.pdf>

Report on corporate governance of Italian listed companies [online]. The Commissione Nazionale per le Società e la Borsa, 2014 [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.consob.it/mainen/consob/publications/rcg/index.html>

Webové stránky některých obchodníků s ready-made společnostmi [online]. Dostupné z: <http://www.smartcompanies.cz/>, <http://www.companies.cz/> nebo <http://www.profispolecnosti.cz/> [cit. 10. 3. 2015].

Právní předpisy a judikatura

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách.

Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti.

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti.

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.

Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.

VELKÁ BRITÁNIE. Zákon o společnostech z roku 2006 (Companies Act 2006). In: Legislation.gov.uk. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006.

Nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2001, sp. zn. I. ÚS 144/2000.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 29 NSČR 33/2010.

Další zdroje

Přípis Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. Si 31/2015.

Emailová komunikace s M. K. Petráškovou, správcem aplikace ISVR (informační systém veřejných rejstříků) Krajského soudu v Českých Budějovicích.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá úpravou monistické struktury české akciové společnosti, která byla zavedena zákonem o obchodních korporacích v rámci rekodifikace českého soukromého práva. Cílem práce je identifikace základních výkladových problémů úpravy, shrnutí možných variant jejich výkladu a předložení konkrétních řešení.

Práce je rozdělena do čtyř částí. Na úvod první části jsou popsány základní východiska corporate governance, která vysvětlují vnitřní fungování obchodní korporace. Dále jsou v této části představeny a charakterizovány dva základní organizační modely akciové společnosti, monistický se správní radou a dualistický s představenstvem a dozorčí radou. Součástí tohoto výkladu je komparace vybraných zahraničních modelů.

Druhá část práce se zaměřuje na základní otázky právní úpravy monistické struktury v zákoně o obchodních korporacích. Rozebírá se zde definice monistického systému, konstrukce právní úpravy a otázka kogentnosti ustanovení o organizaci společnosti.

Jádrem práce je její třetí část, která se popisuje organizaci české monistické akciové společnosti. Na úvod této části jsou popsány možné varianty složení orgánů, poté se pozornost přesouvá na orgány samotné. Pojednává se konkrétně o jejich ustavování, působnosti a otázkách s tím souvisejících. Velká pozornost je věnována vymezení působnosti správní rady, neboť od toho odvisí vymezení působnosti statutárního ředitele. Podrobně se rozebírá obchodní vedení, jednání za společnost a kontrola.

Konečně poslední část práce je analytická a popisuje vývoj uplatnění monistické struktury v korporátní praxi od jejího zavedení, včetně komparace s vývojem ve vybraných zahraničních úpravách, které zavedli opci vnitřní organizace dříve.

Resumé v anglickém jazyce

This thesis deals with a regulation of the monistic structure of a Czech joint-stock company, which has been introduced by the Business Corporations Act as a part of the recodification of private law. The aim of the thesis is to identify the basic problems of interpretation of the regulation, summarize possible variants of interpretation and present specific solutions.

The thesis is divided into four parts. At the beginning of the first section the basic grounds of corporate governance explaining the internal operation of a business corporation are described. Further in this section the two basic organizational models of a joint-stock company are introduced and characterized, the monistic model with the Board of Directors and the dualistic model with the Executive Board and the Supervisory Board. This part also includes the comparison of selected foreign models.

The second part focuses on the basic issues of regulation of the monistic structure in the Business Corporations Act. The definition of the monistic system, arrangement of the regulation and the issue of cogency of the provisions concerning the organization of a company are analysed here.

The core of the thesis is the third part, which describes the organization of the Czech monistic joint-stock company. At the beginning of this section the possible variants of the composition of the bodies are described, and then the focus shifts to the bodies themselves. Specifically, their constitution, the scope and issues related to this matter are discussed. Close attention is paid to determination of the scope of the Board of Directors, as the scope of the Statutory Manager depends on it. The business management, acting on behalf of the company and the supervision are discussed in detail here.

Finally, the last part of the thesis is analytic and describes the development of the monistic structure usage by the corporate practice since its introduction. The comparison with developments in selected foreign regulations, which have introduced the option of internal organization earlier, is included.

Název práce v anglickém jazyce

The monistic structure of a Czech joint-stock company after recodification of private law

Klíčová slova

Akciová společnost

Monistický systém

Správní rada

Key words

Joint-stock company

Monistic system

Board of Directors